

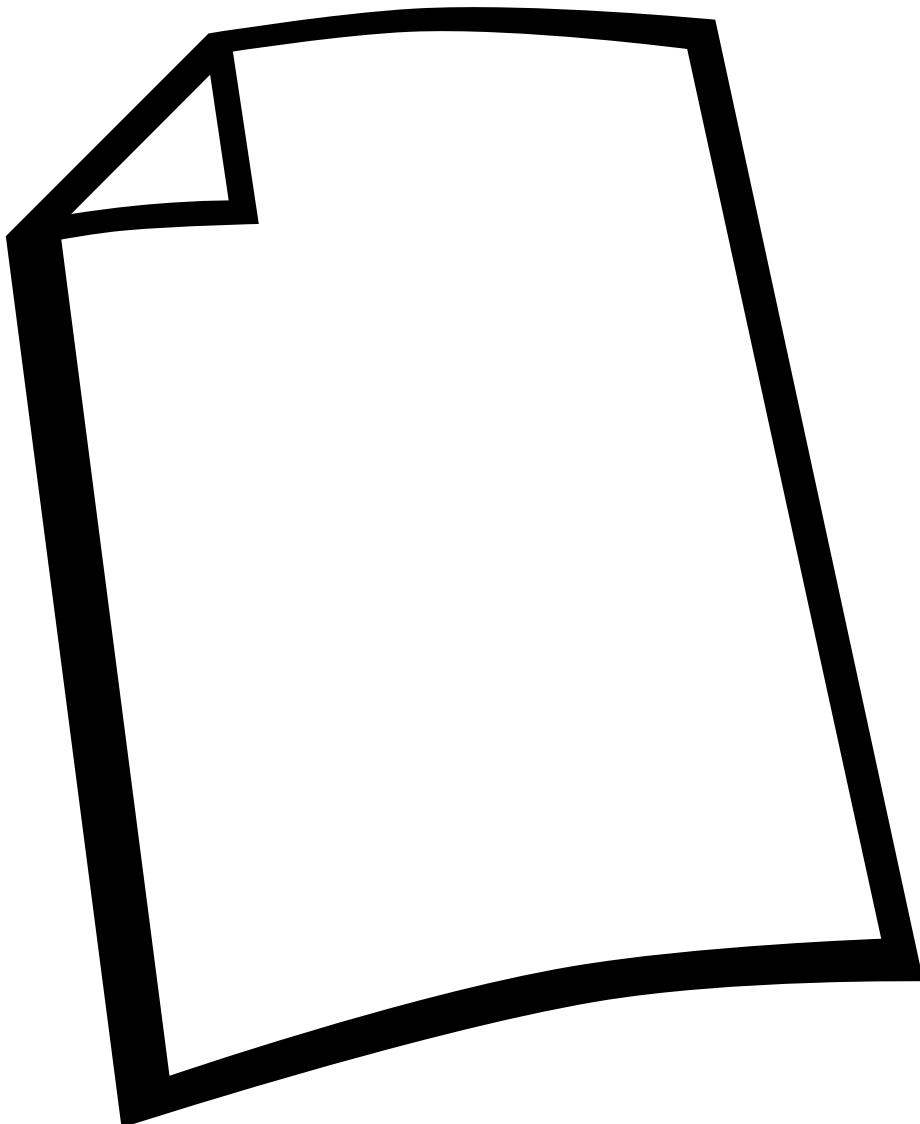
UVIC

GUIA DE
L'ESTUDIANT
2010-2011

FACULTAT D'EDUCACIÓ

FACULTAT DE CIÈNCIES HUMANES, TRADUCCIÓ
I DOCUMENTACIÓ

**DIPLOMATURA
D'EDUCACIÓ SOCIAL
-PLA 2005-**

ÍNDEX

Presentació	4
La Facultat d'Educació i la Facultat de Ciències Humanes, Traducció i Documentació	5
Estructura	5
Òrgans de Govern	5
Calendari Acadèmic	8
Organització dels Estudis d'Educació Social en el Sistema de Crèdit Europeu	10
Competències, capacitats o habilitats segons les orientacions de crèdit europeu de la UVic	10
Implantació del sistema de crèdit europeu als Estudis d'Educació Social	11
Els objectius generals dels estudis	11
Competències transversals i específiques dels educadors i educadores socials	12
Els continguts dels estudis	15
La metodologia i el pla de treball	15
El procés d'avaluació	16
Resum del Pla d'Estudis	17
Càrrega lectiva total	17
Ordenació temporal de l'ensenyament	17
Assignatures optatives	18
Assignatures de lliure elecció	18
Assignatures d'altres titulacions com a lliure elecció	19
Progressió de l'adquisició de les competències dels educadors i educadores socials al llarg dels cursos	20
Assignatures obligatòries de 1r curs	
Didàctica General	24
Llengua, Societat i Educació	26
Coneixement de l'entorn	29
Psicologia del Desenvolupament	32
Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació	34
Sociologia i Antropologia Social	38
Psicologia Social i de les Organitzacions	40
Educació Permanent	42
Assignatures obligatòries de 2n curs	
Programes d'Educació de Persones Adultes	44
Organització i Gestió de les institucions Educatives no Formals	47
Intervenció Educativa en Problemes Fonamentals de Desadaptació Social	49
Pràctiques I	52
Social Education in Europe	54
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	56

Assignatures obligatòries de 3r curs

Pedagogia Social.....	58
Intervenció Socioeducativa en el Camp de les Discapacitats.....	60
Pràctiques II.....	63
Programes d'Animació Sociocultural.....	66
Formació Ocupacional.....	68

PRESENTACIÓ

En nom de les persones que formem l'equip de deganat, del professorat i del personal d'administració i serveis d'aquesta Facultat, em plau donar-te una cordial benvinguda, tot esperant que el contingut d'aquesta Guia de l'Estudiant t'orienti i t'acompanyi al llarg del curs.

En aquesta guia hi trobaràs tant informacions bàsiques sobre els teus estudis, com la manera d'accedir a altres informacions que no hi figuren de forma completa. Hi podràs consultar el calendari acadèmic, el pla d'estudis del grau que curses, l'accés als programes de les assignatures de la teva titulació, la metodologia emprada, el sistema d'avaluació i la bibliografia bàsica.

La normativa acadèmica que regeix l'organització dels estudis la trobaràs a la *Guia de Serveis i Normatives Acadèmiques*, que es lliura en el moment de formalitzar la matrícula. També és important que tinguis en compte que, en el Campus Virtual al qual pots accedir a través del portal web de la Universitat de Vic, pots accedir a altres informacions acadèmiques: els horaris de curs, les qualificacions de les assignatures i com fer diversos tràmits acadèmics.

Finalment, només et volem fer saber que el personal d'administració, el professorat, l'equip de deganat de la Facultat i, d'una manera més particular, la persona responsable de coordinar els estudis del teu grau, estem a la teva disposició per orientar-te i acompanyar-te durant tot el curs i tots els anys que estudiaràs aquí.

Francesc Codina i Valls
Degà de la Facultat d'Educació

LA FACULTAT D'EDUCACIÓ I LA FACULTAT DE CIÈNCIES HUMANES, TRADUCCIÓ I DOCUMENTACIÓ

Estructura

La Facultat d'Educació i la Facultat de Ciències Humanes, Traducció i Documentació de la Universitat de Vic ofereixen els ensenyaments següents:

Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Infantil
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Primària
Diplomatura de Mestre. Especialitat de Llengua Estrangera
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Especial
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Física
Diplomatura d'Educació Social
Diplomatura de Biblioteconomia i Documentació
Llicenciatura de Psicopedagogia
Llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport
Llicenciatura de Traducció i Interpretació
Segon cicle de la Llicenciatura de Traducció i Interpretació

Grau en Mestre d'Educació Infantil
Grau en Mestre d'Educació Primària
Grau en Educació Social
Grau en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport
Grau en Traducció i Interpretació
Grau en Psicologia

Òrgans de Govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels membres següents:

Francesc Codina i Valls, degà
(francesc.codina@uvic.cat)

Josep Casanovas i Prat, vicedegà
(josep.casanovas@uvic.cat)

Lucrecia Keim i Cubas, cap d'estudis
(lucrecia.keim@uvic.cat)

Mercè Carrera i Peruga, coordinadora dels estudis de Mestre d'Educació Infantil
(merce.carrera@uvic.cat)

Teresa Puntí i Jubany, coordinadora dels estudis de Mestre d'Educació Primària
(teresa.punti@uvic.cat)

Rosa Guitart i Aced, coordinadora dels estudis d'Educació Social
(rosa.guitart@uvic.cat)

Eduard Comerma i Torras, coordinador dels estudis de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport
(eduard.comerma@uvic.cat)

Maria Perramon i Civit, coordinadora dels estudis de Traducció i Interpretació
(maria.perramon@uvic.cat)

Mila Naranjo i Llanos, coordinadora dels estudis de Psicologia
(mila.naranjo@uvic.cat)

José Ramón Lago i Martínez, coordinador de màsters i dels estudis de Psicopedagogia
(jramon.lago@uvic.cat)

Amèlia Foraster i Serra, coordinadora dels estudis de Biblioteconomia i Documentació
(amelia.foraster@uvic.cat)

El Consell de Direcció

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat. Està constituït pels membres següents:

El degà de la Facultat, que el presideix
La resta de membres de l'equip de deganat de la Facultat
Els directores de Departament

Els Departaments

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen el professorat d'unes mateixes àrees. Actualment hi ha set departaments:

Departament de Ciències i Ciències Socials
directora: Sònia Esteve i Frigola
(sonia.esteve@uvic.cat)

Departament d'Expressions Artístiques, Motricitat Humana i Esport
director: Eduard Ramírez i Banzo
(eduard.ramirez@uvic.cat)

Departament de Filologia i Didàctica de la Llengua i la Literatura
directora: M. Carme Bernal i Creus
(mcarne.bernal@uvic.cat)

Departament de Pedagogia
director: Antoni Tort i Bardolet
(antoni.tort@uvic.cat)

Departament de Psicologia
director: Àngel Serra i Jubany
(angel.serra@uvic.cat)

Departament de Traducció, Interpretació i Llengües Aplicades
director: Marcos Cánovas i Méndez
(mcanovas@uvic.cat)

Departament d'Informació i Documentació
directora: Amèlia Foraster i Serra
(amelia.foraster@uvic.cat)

Secretaria

Secretàries de Centre:

Sílvia Codinachs i Pujols
(silvia.codinachs@uvic.cat)

Marisa Costa i Erra
(marisa.costa@uvic.cat)

Rosa M. Guix i Godayol
(rosam.guix@uvic.cat)

Marina López i Rius
(marina.lopez@uvic.cat)

Ester Muñoz i Tamargo
(esther.munoz@uvic.cat)

Maribel Pérez i López
(maribel.perez@uvic.cat)

Patrícia Rodríguez i Aller
(patricia.rodriguez@uvic.cat)

Dolors Ruiz i Zafra
(dolors.ruiz@uvic.cat)

Secretàries de l'Àrea de Gestió Acadèmica:

Laura Crespi i Boixader
(laura.crespi@uvic.cat)

Ester Portell i Pérez
(ester.portell@uvic.cat)

Elisabet Vila i Sala
(elisabet.vila@uvic.cat)

CALENDARI ACADÈMIC

setembre 2010	octubre 2010	novembre 2010	desembre 2010
1 2 3 4 5	1 2 3	1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4 5
6 7 8 9 10 11 12	4 5 6 7 8 9 10	8 9 10 11 12 13 14	6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19	11 12 13 14 15 16 17	15 16 17 18 19 20 21	13 14 15 16 17 18 19
20 21 22 23 24 25 26	18 19 20 21 22 23 24	22 23 24 25 26 27 28	20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30	25 26 27 28 29 30 31	29 30	27 28 29 30 31
gener 2011	febrer 2011	març 2011	abril 2011
1 2	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6	1 2 3
3 4 5 6 7 8 9	7 8 9 10 11 12 13	7 8 9 10 11 12 13	4 5 6 7 8 9 10
10 11 12 13 14 15 16	14 15 16 17 18 19 20	14 15 16 17 18 19 20	11 12 13 14 15 16 17
17 18 19 20 21 22 23	21 22 23 24 25 26 27	21 22 23 24 25 26 27	18 19 20 21 22 23 24
24 25 26 27 28 29 30	28	28 29 30 31	25 26 27 28 29 30
31			
maig 2011	juny 2011	juliol 2011	agost 2011
1	1 2 3 4 5	1 2 3	1 2 3 4 5 6 7
2 3 4 5 6 7 8	6 7 8 9 10 11 12	4 5 6 7 8 9 10	8 9 10 11 12 13 14
9 10 11 12 13 14 15	13 14 15 16 17 18 19	11 12 13 14 15 16 17	15 16 17 18 19 20 21
16 17 18 19 20 21 22	20 21 22 23 24 25 26	18 19 20 21 22 23 24	22 23 24 25 26 27 28
23 24 25 26 27 28 29	27 28 29 30	25 26 27 28 29 30 31	29 30 31
30 31			
setembre 2011			
1 2 3 4			
5 6 7 8 9 10 11			
12 13 14 15 16 17 18			
19 20 21 22 23 24 25			
26 27 28 29 30			

Dies festius

Dissabte 9 d'octubre de 2010 – No lectiu

Dilluns 11 d'octubre de 2010 – Pont

Dimarts 12 d'octubre de 2010 – El Pilar

Dissabte 30 d'octubre de 2010 – No lectiu

Dilluns 1 de novembre de 2010 – Tots Sants

Dissabte 4 de desembre de 2010 – No lectiu

Dilluns 6 de desembre de 2010 – La Constitució

Dimarts 7 de desembre de 2010 – Pont

Dimecres 8 de desembre de 2010 – La Puríssima

Dilluns 13 de juny de 2011 – Segona Pasqua (festa local pendent d'aprovació)

Divendres 24 de juny de 2011 – Sant Joan

Dilluns 4 de juliol de 2011 – Pont

Dimarts 5 de juliol de 2011 – Festa Major (festa local)

Vacances

Nadal: Del 24 de desembre de 2010 al 7 de gener de 2011, inclosos.

Setmana Santa: Del 18 al 25 d'abril de 2011, inclosos.

Primer curs

Només s'imparteix docència en el 1r curs del Grau en Educació Social.

Segon curs

Només s'imparteix docència en el 2n curs del Grau en Educació Social.

Tercer curs

Docència 1r quadrimestre: del 13 de setembre al 3 de desembre de 2010

(Assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació: del 20 de setembre al 3 de desembre de 2010)

Proves d'avaluació:

1a convocatòria: del 13 al 23 de desembre de 2010

2a convocatòria: del 27 de juny a l'1 de juliol de 2011

Pràctiques II: del 10 de gener al 25 de febrer de 2011 (període intensiu); del 3 de març a l'1 d'abril (període setmanal).

El dia 10 de gener de 2011 es destinarà a la sessió d'orientació de les Pràctiques. El dia 7 de febrer es farà la sessió de seguiment de les Pràctiques)

Curs monogràfic d'Educació Social (3r curs): els divendres: 29 d'abril, 6, 13 i 20 de maig de 2011.

Docència 2n quadrimestre: del 7 de març al 3 de juny de 2011

Setmana d'estudi i tutories: del 6 al 10 de juny de 2011

Proves d'avaluació:

1a convocatòria: del 14 al 23 de juny de 2011

2a convocatòria: de l'1 al 5 de setembre de 2011

ORGANITZACIÓ DELS ESTUDIS D'EDUCACIÓ SOCIAL EN EL SISTEMA DE CRÈDIT EUROPEU

Les universitats europees es troben en procés d'acordar les línies directrius per adaptar els estudis universitaris a l'Espai Europeu d'Educació Superior a fi de facilitar la mobilitat dels estudiants i professionals en programes d'intercanvi i apostar per la flexibilitat i la qualitat. Aquesta oportunitat ofereix a l'àmbit universitari un marc de reflexió per a la cerca d'una més àmplia qualitat en els seus estudis. Amb aquesta doble intenció la Universitat de Vic ha endegat un procés de reflexió i debat per oferir uns estudis professionalitzadors adaptats a aquesta nova realitat europea.

Competències, capacitats o habilitats segons les orientacions de crèdit europeu de la Universitat de Vic

Els estudis universitaris tenen una doble vessant: l'acadèmica i la professionalitzadora, és a dir tenen com a funció principal oferir les bases del coneixement dels estudis i preparar per a l'exercici d'una professió, a un primer nivell de qualificació professional. Per tant, l'alumnat, al llarg de la seva carrera, ha d'adquirir una sèrie de competències acadèmiques i professionals.

Algunes d'aquestes competències són comunes a totes les professions d'un determinat nivell de qualificació. Per exemple, tenir la capacitat de resoldre problemes de forma creativa, o de treballar en equip, són competències comunes a pràcticament totes les professions, i és de suposar que un universitari les adquirirà, incrementarà i consolidarà al llarg dels seus estudis, primer, i, després, en la seva vida professional.

Altres competències, en canvi, són específiques de cada professió. Una traductora o un intèrpret, possem per cas, ha de dominar unes competències professionals molt diferents de les que ha de dominar un educador o una educadora social. Quan parlem de competències ens referim a un conjunt de coneixements, capacitats, habilitats i actituds aplicades al desenvolupament d'una professió. Aquesta diversitat en les competències que cal que adquireixi un estudiant universitari es poden classificar en competències *instrumentals*, *interpersonals* i *sistèmiques*, tal com especifica El Projecte *Tuning Educational Structures in Europe*. Aquestes són:

a) *Competències instrumentals*

Les *competències instrumentals* són aquelles capacitats cognitives relacionades amb la capacitat de conèixer, d'entendre i operar amb idees i pensaments; capacitats metodològiques, relacionades amb la transformació de l'entorn; capacitats d'aplicació de coneixements adquirits i capacitats relacionades amb l'organització del temps i les estratègies d'aprenentatge, presa de decisions o resolució de problemes; capacitats tècniques relacionades amb l'ús d'aparells tècnics, informàtics o de gestió de la informació; i capacitats lingüístiques de comunicació oral i escrita o de domini d'una llengua estrangera. Les 10 competències instrumentals més importants per a qualsevol estudi universitari segons El Projecte *Tuning Educational Structures in Europe* són: 1) Capacitat d'anàlisi i de síntesi; 2) Capacitat d'organitzar i de planificar; 3) Coneixement bàsic general; 4) Fonaments del coneixement bàsic de la professió; 5) Comunicació oral i escrita en la llengua pròpia 6) Coneixement d'una llengua estrangera; 7) Destresa en l'ús elemental de la informàtica; 8) Destresa en l'ús de la informació; 9) Resolució de problemes i 10) Presa de decisions.

b) Competències interpersonals

Les *competències interpersonals* fan referència a capacitats individuals, com ara la capacitat d'expressar els propis sentiments, la capacitat per a la crítica i l'autocrítica, o a capacitats socials relacionades amb les capacitats interpersonals o el treball en equip o l'expressió del compromís ètic i social, i les quals tendeixen a afavorir processos d'interacció social i de cooperació. El Projecte *Tuning Educational Structures in Europe* destaca com a més rellevants: 1) Habilitats per a la crítica i l'autocrítica; 2) Habilitats per treballar en equip; 3) Destreses interpersonals; 4) Habilitat per treballar en un equip interdisciplinari; 5) Habilitat per comunicar-se amb experts d'altres camps; 6) Apreciació de la diversitat i la multiculturalitat; 7) Habilitat per treballar en un context internacional i 7) Compromís ètic.

c) Competències sistèmiques

Les *competències sistèmiques* són aquelles que possibiliten l'anàlisi dels problemes i les situacions professionals de forma global. Suposen una combinació de comprensió, sensibilitat i coneixement. Inclouen, per exemple, la capacitat per planificar canvis i fer millores en la totalitat del sistema i per dissenyar nous sistemes, la capacitat de lideratge, i de mostrar iniciativa i esperit emprenedor. Les competències sistèmiques requereixen la base de la prèvia adquisició de les competències instrumentals i interpersonals. Dins d'aquest grup destaquem aquelles que prioritza el Projecte *Tuning Educational Structures in Europe*: 1) Capacitat per aplicar el coneixement a la pràctica; 2) Destreses de recerca; 3) Capacitat per aprendre; 4) Capacitat per adaptar-se a situacions noves; 5) Capacitat per generar noves idees (creativitat); 6) Lideratge; 7) Comprensió de les cultures i els costums d'altres països; 8) Habilitat per treballar amb autonomia; 9) Disseny i direcció de projectes; 10) Iniciativa i esperit emprenedor; 11) Preocupació per la qualitat i 12) Disposició per a l'èxit.

Implantació del sistema de crèdit europeu als Estudis d'Educació Social

Partint d'aquest context de referència des dels estudis d'educació social de la Universitat de Vic especifiquem les competències instrumentals, interpersonals i sistèmiques necessàries per a l'educador o educadora social en les taules núm. 1, 2 i 3 que es detallen més endavant, sent coherents amb les competències transversals comunes a tots els estudiants universitaris i amb les específiques que defineixen el perfil de l'educador o educadora social sense oblidar el marc de referència dels objectius generals dels estudis.

Els objectius generals dels estudis

Els Estudis d'Educació Social a la Universitat de Vic pretenen proporcionar una formació professional i acadèmica àmplia i adaptada a les necessitats de la societat actual. Així, quan l'estudiant hagi finalitzat els estudis ha de ser de capaç de:

1. Comprendre, fonamentar i desenvolupar processos socioeducatius des del punt de vista científic i de forma interdisciplinària, contextualitzats en els diferents àmbits de la vida en societat.
2. Conèixer els col·lectius participants en els diferents àmbits de l'educació social i actuar amb, en i per a la persona, el grup i la comunitat amb estratègies participatives i de transformació que contribueixin a la socialització, integració, promoció social i convivència cívica.

3. Adquirir competències, habilitats, tècniques i recursos propis de la professió amb la finalitat de dissenyar, desenvolupar i avaluar propostes, programes o projectes socioeducatius que responguin a necessitats, demandes i expectatives de les persones i de la societat.
4. Adquirir competències, habilitats, tècniques i recursos propis de la professió amb la finalitat d'organitzar i gestionar institucions socioeducatives promovent el treball en xarxa dins de la comunitat.
5. Conèixer eines i metodologies de recerca que permetin la valoració de la realitat i l'anàlisi de l'acció socioeducativa en diferents contextos i àmbits de l'educació social.
6. Desenvolupar la capacitat crítica i la responsabilitat ètica en la investigació i acció social i educativa per reflexionar sobre la pràctica professional que s'insereix en les accions de la vida quotidiana i en els processos de canvi social.
7. Aquests objectius, que abasten de forma àmplia les fites a assolir durant els estudis, han de possibilitar el treball de les competències transversals i específiques més importants dels estudis d'educació social.

Competències transversals i específiques dels educadors i educadores socials

El conjunt de competències transversals i específiques que els estudiants hauran d'assolir durant els tres cursos dels estudis d'educació social són les 45 que exposem a les taules núm. 1, 2 i 3. Més endavant trobareu la progressió de l'adquisició d'aquestes competències durant els cursos (taula núm. 4).

Taula núm 1: Competències instrumentals dels estudis d'educació social

Competències instrumentals

1. Coneixement sobre els diferents àmbits de la vida en societat (sociològic, històric, polític, pedagògic, filosòfic, de pensament polític, psicològic, etc.)
2. Coneixement de les característiques fonamentals dels entorns socials i laborals d'acció educativa
3. Coneixement dels principals tipus de desadaptació social i les línies generals d'acció
4. Coneixement del context institucional: marc legislatiu (sobre educació, benestar social, serveis socials...) i mecanismes per actualitzar-los, models d'organització dels serveis i institucions dedicats a l'atenció socioeducativa, protocols administratius....
5. Coneixement dels factors biològics, ecològics i ambientals que afecten els processos socioeducatius
6. Coneixement dels estadis evolutius de la població infantil, jove i adulta amb què es treballa
7. Coneixement dels fonaments teòrics dels processos d'orientació i intervenció per a la integració social i laboral
8. Coneixement de les TIC i del seu potencial educatiu dins el teixit social, cultural i laboral
9. Coneixement dels fonaments del disseny i ús dels recursos socioeducatius presents en el context de la pràctica educativa
10. Coneixement d'eines i instruments d'anàlisi de valoració de la realitat
11. Coneixement per a la prevenció i compensació de dificultats per promoure la justícia social entre els educands
12. Coneixement dels mètodes i estratègies d'investigació en educació social
13. Capacitat per a adoptar una mirada complexa de la realitat:
 - Tècniques de recollida d'informació
 - Criteris de selecció i d'organització de la informació
 - Estratègies d'anàlisi de la informació
14. Capacitat per a fer anàlisi de contextos institucionalitzats
15. Capacitat per a identificar i reconèixer el saber educatiu viu i creat en i des de l'experiència
16. Capacitat per resoldre problemes i prendre decisions
17. Capacitats comunicatives (bona comprensió i expressió oral i escrita)
18. Capacitats argumentatives (coherència de discurs, marc teòric i rigor argumentatiu)
19. Capacitat per a interpretar diagnòstics
20. Capacitat per adquirir habilitats comunicatives en una llengua estrangera
21. Capacitat per conèixer la complexitat de les diferents funcions i tasques de l'educador/a social: funció educativa, docent, de prevenció, informativa, d'animació, organitzativa, de gestió, compensadora, de promoció, etc.
22. Actitud curiosa i inquieta cap a la realitat social, econòmica, cultural i política de la societat, per aprofundir en l'anàlisi dels contextos.

Taula núm 2: Competències interpersonals dels estudis d'educació social

Competències interpersonals

23. Capacitat per a trobar la distància professional òptima davant de les situacions socioeducatives
24. Capacitat per a treballar en equips desenvolupant habilitats de comunicació interpersonal
25. Capacitat per a acollir els moments d'ambivalència professional i elaborar saber a partir d'ells
26. Capacitat per a actuar amb, en i per a la persona, el grup i la comunitat amb estratègies participatives i de transformació
27. Capacitat per a gestionar els conflictes. Treballar a partir de la pregunta i la crisi
28. Capacitat i compromís per a seguir una ètica professional
29. Capacitat per afavorir processos de participació i d'acció comunitària
30. Actitud d'escolta oberta a l'altre
31. Actitud per aprofundir en el procés de coneixença de les persones i dels col·lectius participants dels diferents àmbits de l'educació social.
32. Habilitat per a la crítica i l'autocrítica
33. Capacitat per a acompanyar i mediar en processos educatius

Taula núm 3: Competències sistèmiques dels estudis d'educació social

Competències sistèmiques

34. Capacitat per a la recerca i actualització en la formació
35. Capacitat per a la investigació i redacció del saber professional
36. Capacitat per a adaptar-se a l'entorn i transformar-lo
37. Capacitat per establir relacions sistèmiques del coneixement
38. Capacitat per aplicar el coneixement en la pràctica
39. Capacitat per treballar en entorns multiculturals i plurilingüístics
40. Capacitat per a elaborar plans, programes i projectes (d'animació i temps lliure, d'intervenció comunitària, d'intervenció socioeducativa al llarg de tota la vida, d'integració sociolaboral, d'inserció de col·lectius amb dificultats) tenint en compte la diversitat dels subjectes. Planificar, desenvolupar pautes d'acció i avaluar
41. Capacitat per a l'avaluació continuada dels processos del treball socioeducatiu amb la persona, el grup i la comunitat
42. Actitud activa des d'una perspectiva transformadora de la realitat
43. Ús crític i reflexiu de la raó en la pràctica educativa (responsabilitat i compromís coherent educatiu)
44. Capacitat per desenvolupar l'autoconeixement (maduresa, equilibri emocional, autocontrol)
45. Perfil actitudinal creatiu, imaginatiu, amb iniciativa, optimisme i implicació.

Els continguts dels estudis

El desenvolupament dels objectius generals i de les competències acadèmiques i professionals s'assolirà a través de les diferents assignatures troncal, optatives i de lliure elecció que els estudiants desenvoluparan a cada curs. Els programes de les assignatures de cada curs es concreten més endavant.

La metodologia i el pla de treball

Les competències professionals plantegen l'ensenyament universitari com un ensenyament que va més enllà de la consolidació dels continguts bàsics de referència per a la professió. Per tant, demana unes formes de treball complementàries a la transmissió de continguts i és per això que parlem de tres tipus de treball a l'aula, que en el seu conjunt constitueixen *les hores de contacte* de l'alumnat amb el professorat:

- *Les sessions de classe* s'entenen com a hores de classe que imparteix el professorat a tot el grup. Aquestes sessions inclouen les explicacions del professorat, les hores de realització d'exàmens, les conferències, les projeccions, etc. Es tracta de sessions centrades en algun o alguns continguts del programa.
- *Les sessions de treball dirigit* s'entenen com a hores d'activitat de l'alumnat amb la presència del professorat (treball a l'aula d'ordinadors, recerca documental a la biblioteca, correcció d'exercicis, pràctiques de laboratori, seminaris en petit grup, direcció de treballs, atenció a l'alumnat per a preparar exposicions, acció tutorial de petit grup, etc.). Aquestes sessions podran estar dirigides a tot el grup, a un subgrup o a un equip de treball.
- *Les tutories individuals* són aquelles hores en què el professorat atén de forma individual l'alumnat per conèixer el progrés que va realitzant l'estudiant en el treball personal de l'assignatura.

D'altra banda, les sessions dedicades al *treball personal* de l'alumnat són les hores destinades a l'estudi, a la realització d'exercicis, a la recerca d'informació, a la lectura, a la redacció i realització de treballs individuals o en grup, a la preparació d'exàmens, etc. Es tracta de les sessions que es considera que l'alumnat ha de dedicar a l'assignatura per a l'assoliment dels objectius planificats.

La suma final d'*hores de contacte i de treball personal* és una xifra al voltant de les 25 hores per cada crèdit de l'assignatura.

Pla de Treball

Aquesta nova forma de treballar demana la creació d'eines de planificació per a l'alumnat per tal que pugui organitzar i preveure la feina que ha de realitzar a les diferents assignatures. És per això que el Pla de treball esdevé un recurs important que possibilita la planificació del treball que ha de fer l'estudiant en un període de temps limitat. Per exemple, es pot preparar un pla de treball, del qual disposa l'estudiant a l'inici de cada període, per a cada tema del programa, per a un període de temps (quinzenal, mensual...).

El procés d'avaluació

L'avaluació es diversifica a fi de ser útil en l'avaluació de les competències que cada assignatura pretén assolir. Per tant, cal utilitzar diferents instruments per poder garantir una avaluació més global que tingui en compte el treball que s'ha realitzat per assolir els diferents tipus de competències. Així doncs, l'examen al final de l'assignatura no és l'únic instrument vàlid per a l'avaluació. És per aquesta raó que parlem de dos tipus d'avaluació amb el mateix grau d'importància:

Avaluació de procés: Seguiment del treball individualitzat per avaluar el procés d'aprenentatge realitzat durant el curs. Aquest seguiment es pot fer amb les tutories individuals, el lliurament de treballs de cada tema i la seva posterior correcció, amb el procés d'organització i assoliment que segueixen els membres d'un equip de forma individual i col·lectiva per realitzar els treballs de grup, etc.

Avaluació de resultats: Correcció dels resultats que poden ser de diferents tipus com per exemple treballs en grup de forma oral i escrita, exercicis de classe realitzats en petit grup, reflexions i anàlisis individuals en les quals s'estableixen relacions de diferents fonts d'informació més enllà dels continguts explicats pel professorat a les sessions de classe, realització d'exàmens, etc.

RESUM DEL PLA D'ESTUDIS

Càrrega lectiva total

Els estudiants d'Educació Social han de completar un currículum de 194 crèdits, distribuïts de la manera següent, seguint el Pla 2005¹:

Matèries Troncals:.....	95 crèdits
Matèries Obligatòries:.....	66 crèdits
Matèries Optatives:	12 crèdits
Matèries de Lliure Elecció:.....	21 crèdits
Total:	194 crèdits

Ordenació temporal de l'ensenyament

PRIMER CURS*	C.A.
Llengua, Societat i Educació	9
Didàctica General	9
Coneixement de l'Entorn	9
Psicologia del Desenvolupament	9
Sociologia i Antropologia Social	6
Educació Permanent	6
Teories i Institucions Contemporànies d'Educació	6
Psicologia Social i de les Organitzacions	6

*Durant el curs 2010-11, els estudiants que hagin de recuperar assignatures de primer curs de la Diplomatura d'Educació Social del Pla 2005, és el darrer any que tindran dret a les dues convocatòries d'examen i a sol·licitar tutories de seguiment i orientació. Els programes de les assignatures, l'avaluació i el professorat encarregat podran variar respecte al que està publicat. La concreció d'aquests aspectes es donarà a través del pla de treball quan s'iniciï l'assignatura.

SEGON CURS**	C.A.
Anuals	
Programes d'Educació de les Persones Adultes	9
Organització i Gestió d'Institucions Educatives no Formals	9
Intervenció Educativa sobre Problemes Fonamentals de Desadaptació Social	9
Pràctiques I	16
Primer Quadrimestre	C.A.
Optativitat i/o Lliure Elecció	12
Segon Quadrimestre	C.A.
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	6
Social Education in Europe	6
Optativitat i/o Lliure Elecció	6

** El curs acadèmic 2010-11 no hi haurà docència de les assignatures de 2n curs (Pla 2005). Els estudiants amb assignatures d'aquest curs podran presentar-se a les dues convocatòries i podran assistir a tutories d'orientació i seguiment per part del professorat.

TERCER CURS		C.A.
Anuals		
Pedagogia Social		9
Intervenció Socioeducativa en el Camp de les Discapacitats		9
Pràctiques II		16
Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre
Formació Ocupacional	6	Programes d'Animació Sociocultural
Optativitat i Lliure Elecció	21	6

Assignatures optatives

(Només per als estudiants de 2n i 3r curs)

	Crèdits	Quadrimestre	Bloc
Acció Educativa CRAES i presons	6	1r	(Bloc F)
Psicopatologia per a Educadors	6	1r	(Bloc E)
Educació, Salut i Intervenció en Drogodependències	6	1r	(Bloc E)
Mediació i Resolució de Conflictes	6	2n	(Bloc G)
Dinàmica de Grups	6	1r	(Bloc B)
Joc i Expressió Corporal com a Eines Educatives	6	1r	(Bloc A)
Intervenció Socioeducativa en l'Àmbit Familiar	6	1r	(Bloc F)
Treball comunitari (Educació, immigració i interculturalitat)	6	2n	(Bloc G)

Els programes de les assignatures els trobareu a la *Guia de Programmes de les Assignatures Optatives, de Lliure Elecció o de Complements de Formació, penjats al Campus Virtual en format PDF*.

Assignatures de lliure elecció

Són aquelles que l'estudiant pot triar lliurement per tal de configurar d'una manera flexible el seu currículum. L'estudiant ha d'assolir, al llarg dels seus estudis, un total de 21 crèdits de lliure elecció i, a fi d'obtenir-los, podrà optar entre les assignatures optatives o de lliure elecció ofertes per la pròpia carrera o per qualsevol de les que s'imparteixen a la Universitat de Vic.

Entre tota l'oferta formativa d'assignatures de lliure elecció de la Facultat d'Educació les assignatures que es detallen a continuació estableixen una estreta relació amb els continguts de l'Educació Social. Aquestes són:

	Crèdits	Quadrimestre	Bloc
Intel·ligència Emocional	6	1r	(Bloc F)
Funció Tutorial	6	2n	(Bloc G)
Investigació Educativa	6	–	(Bloc H)

L'horari de classes d'Educació Social permetrà cursar assignatures de Psicopedagogia i de Mestre com a crèdits de lliure elecció. Aquestes assignatures les trobarà especificades al quadre resum de la *Guia de l'estudiant de les Assignatures Optatives, de Lliure Elecció i de Complements de Formació* que especifica la tipologia de les diferents assignatures.

A més a més es poden obtenir crèdits de lliure elecció, per la via de reconeixement, per estudis o activitats realitzades extracadèmicament, sense equivalència amb assignatures del Pla d'Estudis (Vegeu el Llibre de l'Estudiant).

El reconeixement es contempla en els casos següents:

- a) Estudi d'idiomes a l'Escola d'Idiomes de la UVic.
- b) Realització de pràctiques en empreses o institucions públiques o privades.
- c) Estadies d'estudis a l'estranger en el marc de convenis internacionals subscrits per la Facultat d'Educació de la UVic.
- d) Participació a les activitats contemplades en els convenis que la UVic té signats amb altres institucions.

Assignatures d'altres titulacions com a lliure elecció

L'estudiant podrà obtenir crèdits de lliure elecció cursant qualsevol assignatura dels ensenyaments homologats que s'imparteixen a la UVic, ja siguin troncal, optatives o pròpiament de lliure elecció en el pla d'estudis que correspongui. Cada any la Universitat ofereix assignatures recomanades per la seva transversalitat. La relació d'aquestes assignatures es pot consultar a www.uvic.cat/especial/ca/lliureeleccio.html.

L'estudiant realitzarà la matrícula en el centre on tingui l'expedient acadèmic, de manera que:

- Si l'assignatura és de la seva titulació, se'n podrà matricular directament a la secretaria en el moment de formalitzar la matrícula de curs. La matrícula de l'assignatura pot venir condicionada pel nombre mínim d'estudiants per a ser impartida o pel nombre màxim d'estudiants que s'hi poden matricular, fixats tots dos pel centre que imparteix la titulació.
- Si l'assignatura no s'ofereix en el seu ensenyament, l'estudiant haurà de sol·licitar al cap d'estudis de la seva titulació la conformitat de la matrícula que desitgi realitzar. Si obté aquesta conformitat, l'estudiant haurà de sol·licitar plaça al cap d'estudis de la titulació on s'imparteix l'assignatura, el qual atindrà la sol·licitud atenent el nombre mínim i màxim d'estudiants que s'hi poden matricular.

Si un estudiant no ha superat una assignatura de lliure elecció, se'n podrà matricular en cursos posteriors si l'ofereix el centre.

Taula núm. 4. Progressió de l'adquisició de les competències dels educadors i educadores socials al llarg dels cursos

	PRIMER CURS								SEGON CURS				TERCER CURS					
	Lengua, Societat i Educació	Didàctica General	Coneixement de l'Entorn	Psicologia del Desenvolupament	Sociologia i Antropologia Social	Teories i Instit. Contemp. d'Educ.	Educació Permanent	Psicologia Social i de les Organitz.	Prog. d'Educ. de les Persones Adul.	Org. i Gest. Instit. Educat. No Form.	Int. Educ. Probl. Fonam. Desad. Soc.	Noves Tecnologies aplicades a l'Ed.	Pràctiques I	Pedagogia Social	Inter. Socieducat. en el camp Discap.	Progr. D'Animació Sociocultural	Formació Ocupacional	Pràctiques II
1	Coneixement sobre els diferents àmbits de la vida en societat (sociològic, històric, polític, pedagògic, filosòfic, de pensament polític, psicològic, etc.)																	
2	Coneixement de les característiques fonamentals dels entorns socials i laborals d'acció educativa.																	
3	Coneixement dels principals tipus de desadaptació social i les línies generals d'acció entre ells.																	
4	Coneixement del context institucional: marc legislatiu (sobre educació, benestar social, serveis socials...) i els mecanismes per actualitzar-los, models d'organització dels serveis i institucions dedicats a l'atenció socioeducativa, protocols administratius, etc.																	
5	Coneixement dels factors biològics, ecològics i ambientals que afecten els processos socioeducatius.																	
6	Coneixement dels estadis evolutius de la població infantil, jove i adulta amb què es treballa.																	
7	Coneixement dels fonaments teòrics dels processos d'orientació i intervenció per a la integració social i laboral.																	
8	Coneixement de les TIC i del seu potencial educatiu dins el teixit social, cultural i laboral.																	
9	Coneixement dels fonaments del disseny i ús dels recursos socioeducatius presents en el context de la pràctica educativa.																	
10	Coneixement d'eines i instruments d'anàlisi de valoració de la realitat.																	

	COMPETÈNCIES INSTRUMENTALS	PRIMER CURS								SEGON CURS				TERCER CURS					
		Lengua, Societat i Educació	Didàctica General	Coneixement de l'Entorn	Psicologia del Desenvolupament	Sociologia i Antropologia Social	Teories i Instit. Contemp. d'Educ.	Educació Permanent	Psicologia Social i de les Organitz.	Prog. d'Educ. de les Persones Adul.	Org. i Gest. Instit. Educat. No Form.	Int. Educ. Probl. Fonam. Desad. Soc.	Noves Tecnologies aplicades a l'Ed.	Pràctiques I	Pedagogia Social	Inter. Socieducat. en el camp Discap.	Progr. D'Animació Sociocultural	Formació Ocupacional	Pràctiques II
11	Coneixement per a la prevenció i compensació de dificultats per promoure la justícia social entre els educands.			X										X	X		X		
12	Coneixement dels mètodes i estratègies d'investigació en educació social.		X											X			X		
13	Capacitat per a adoptar una mirada complexa de la realitat: Tècniques de recollida d'informació, Criteris de selecció i d'organització de la informació i Estratègies d'anàlisi de la informació.	X	X	X		X	X							X	X	X	X	X	X
14	Capacitat per a fer anàlisi de contextos institucionalitzats.					X		X						X			X		X
15	Capacitat per a identificar i reconèixer el saber educatiu viu i creat en i des de l'experiència.	X	X											X	X	X	X	X	X
16	Capacitat per resoldre problemes i prendre decisions.	X		X			X							X	X			X	X
17	Capacitats comunicatives (bona comprensió i expressió oral i escrita).	X	X	X		X	X							X	X	X	X	X	X
18	Capacitats argumentatives (coherència de discurs, marc teòric i rigor argumentatiu).	X	X	X		X	X							X	X	X	X	X	X
19	Capacitat per a interpretar diagnòstics.														X				X
20	Capacitat per adquirir habilitats comunicatives en una llengua estrangera.																		
21	Capacitat per conèixer la complexitat de les diferents funcions i tasques de l'educador/a social: Funció educativa, docent, de prevenció, informativa, d'animació, organitzativa, de gestió, compensadora, de promoció, etc.	X	X		X	X	X							X	X	X	X	X	X
22	Actitud curiosa i inquieta cap a la realitat social, econòmica, cultural i política de la societat, per conèixer i fer anàlisi dels contextos.	X	X	X		X	X							X	X	X	X	X	X

	COMPETÈNCIES INTERPERSONALS	PRIMER CURS							SEGON CURS					TERCER CURS					
		Llengua, Societat i Educació	Didàctica General	Coneixement de l'Entorn	Psicologia del Desenvolupament	Sociologia i Antropologia Social	Teories i Instit. Contemp. D'Educ.	Educació Permanent	Psicologia Social i de les Organitz.	Prog. d'Educ. de les Persones Adul.	Org. i Gest. Instit. Educat. No Form.	Int. Educ. Probl. Foram. Desad. Soc.	Noves Tecnologies aplicades a l'Ed.	Pràctiques I	Pedagogia Social	Inter. Socieducat. en el camp Discap.	Progr. D'Animació Sociocultural	Formació Ocupacional	Pràctiques II
23	Capacitat per a trobar la distància professional òptima davant de les situacions socioeducatives.							X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
24	Capacitat per a treballar en equips desenvolupant habilitats de comunicació interpersonal.	X	X	X						X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
25	Capacitat per a acollir els moments d'ambivalència professional i elaborar saber a partir d'ells.						X		X										X
26	Capacitat per a actuar amb, en i per a la persona, el grup i la comunitat amb estratègies participatives i de transformació.	X	X		X						X	X	X	X	X	X	X	X	X
27	Capacitat per a gestionar els conflictes. Treballar a partir de la pregunta i la crisi.																		X
28	Capacitat i compromís per a seguir una ètica professional.				X														X
29	Capacitat per afavorir processos de participació i d'acció comunitària.																		X
30	Actitud d'escolta oberta a l'altre.	X	X	X	X	X	X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
31	Actitud per aprofundir en el procés de coneixença de les persones i dels col·lectius participants dels diferents àmbits de l'educació social.	X	X	X		X				X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
32	Habilitat per a la crítica i l'autocrítica.	X	X			X				X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
33	Capacitat per a acompanyar i mediar en processos educatius.		X			X									X				X

	PRIMER CURS								SEGON CURS				TERCER CURS					
	Lengua, Societat i Educació	Didàctica General	Coneixement de l'Entorn	Psicologia del Desenvolupament	Sociologia i Antropologia Social	Teories i Instit. Contemp. D'Educ.	Educació Permanent	Psicologia Social i de les Organitz.	Prog. d'Educ. de les Persones Adul.	Org. i Gest. Instit. Educat. No Form.	Int. Educ. Probl. Fonam. Desad. Soc.	Noves Tecnologies aplicades a l'Ed.	Pràctiques I	Pedagogia Social	Inter. Socieducat. en el camp Discap.	Progr. D'Animació Sociocultural	Formació Ocupacional	Pràctiques II
34	Capacitat per a la recerca i actualització en la formació.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
35	Capacitat per a la investigació i redacció del saber professional.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
36	Capacitat per establir relacions sistèmiques amb el coneixement.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
37	Capacitat per adaptar-se a l'entorn i transformar-lo.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
38	Capacitat per aplicar el coneixement en la pràctica.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
39	Capacitat per treballar en entorns multiculturals i plurilingüístics.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
40	Capacitat per a elaborar plans, programes i projectes (d'animació i temps lliure, d'intervenció comunitària, d'intervenció socioeducativa al llarg de tota la vida, d'integració sociolaboral, d'inserció de col·lectius amb dificultats) tenint en compte la diversitat dels subjectes. Planificar, desenvolupar pautes d'acció i avaluar.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
41	Capacitat per a l'avaluació continuada dels processos del treball socioeducatiu amb la persona, el grup i la comunitat.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
42	Actitud activa des d'una perspectiva transformadora de la realitat	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
43	Ús crític i reflexiu de la raó en la pràctica educativa (responsabilitat i compromís coherent educatiu).	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
44	Capacitat per desenvolupar l'autoconeixement (maduresa, equilibri emocional, autocontrol).	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
45	Perfil actitudinal creatiu, imaginatiu, amb iniciativa, optimisme i implicació.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Taula núm. 4: Competències instrumentals, interpersonals i sistèmiques que es treballen al llarg dels estudis

ASSIGNATURES OBLIGATÒRIES DE PRIMER CURS

Didàctica General

Crèdits: 9 (8+1 ECTS) **Curs:** 1r

Professora: Núria Simó i Gil

Quadrimestre: Anual. Troncal

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Identificar i analitzar els aspectes bàsics que configuren la problemàtica global del treball educatiu.
- Aprofundir en els fenòmens presents en la relació educativa entre educador/a i educands durant els processos d'ensenyament i aprenentatge.
- Conèixer, planificar, aplicar i valorar estratègies metodològiques i recursos que permetin elaborar propostes d'acció educativa en l'àmbit de l'educació social.

CONTINGUTS:

1. L'educació social i els seus orígens
 - 1.1. Definició de l'educació social i els seus orígens
 - 1.2. Context social en el qual s'inscriu l'educació social actualment
 - 1.3. Àmbits de treball de l'educació social.
2. Ensenyar i aprendre; educar a l'educació social
 - 2.1. Les finalitats de l'educació avui
 - 2.2. Definició de didàctica i d'acció educativa a l'educació social
 - 2.3. Els protagonistes de l'acció educativa en l'educació social: agent de l'educació, subjecte de l'educació, continguts, metodologia, marc institucional
3. L'educador/a
 - 3.1. Característiques i funcions del treball educatiu de l'educador social
 - 3.2. Activitat educativa quotidiana: la presa de decisions en l'actuació educativa
 - 3.3. Coordinació i treball en equip. El treball en xarxa
4. L'educand
 - 4.1. Atenció a la diversitat
 - 4.2. Tipologia d'educands: infants, adolescents i joves, adults i gent gran
 - 4.4. Característiques del treball educatiu amb cada tipologia d'educands
 - 4.5. Característiques dels recursos socioeducatius amb cada tipologia d'educands
5. Intervenció educativa en una institució
 - 5.1. Anàlisi del context educatiu
 - 5.2. Intencions educatives
 - 5.3. Planificació didàctica
 - 5.4. Recursos i estratègies per ensenyar i aprendre
 - 5.5. Avaluació

METODOLOGIA:

Les sessions de classe serviran per organitzar les idees clau del tema que després l'estudiant haurà d'ampliar i aprofundir amb les fonts d'informació bàsica i complementàries de cada tema. Així a les sessions de classe es faran exposicions orals per part de la professora, visionat de pel·lícules i documentals, visites a institucions, debats de casos, etc.

Les sessions de treball dirigit són espais amb dues finalitats: a) per desenvolupar l'aplicació dels continguts dels temes del curs a casos concrets, i b) per realitzar la proposta didàctica d'una acció socioeducativa del treball interdisciplinari sobre una institució que es fa des de totes les assignatures de 1r curs.

Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Al llarg del curs cada estudiant haurà fer dues tutories individuals (com a mínim).

El Pla de Treball és l'eina que serveix per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que es lliura el començament de cada tema a fi que l'estudiant planifiqui el treball personal que haurà de realitzar per a cada unitat temàtica.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Al final de cada tema els estudiants elaboren un gràfic en el qual es relacionen les diferents fonts d'informació bàsiques i complementàries que expliquen el tema i una reflexió sobre el procés d'aprenentatge seguit amb aquella unitat. La correcció d'aquests temes permet la reelaboració i assoliment dels continguts treballats.
- Tutories individuals del procés d'aprenentatge seguit a l'assignatura (mínim 1 per quadrimestre).
- Tutories de grup per al seguiment del treball interdisciplinari.

Avaluació de resultats:

- Realització d'activitats de classe. (30%)
 - Presentació del treball en grup oral i escrita. (35%)
 - Realització de dues proves de l'assignatura. (35%)
- Aquestes notes faran mitjana només en el cas que cadascuna d'elles sigui igual o superior a aprovat (5).

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Carbonell, F. (coord.) *Educació i immigració: Els reptes educatius de la diversitat cultural i l'exclusió social*. Barcelona: Mediterrània/Fundació Jaume Bofill. Polítiques, 27, 2000.
- Comas, M. i Funes, J. *Educadores i educadors de carrer: De l'opció metodològica a l'opció tecnicometodològica*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. Finestra Oberta, 20. 2001.
- De Puellas, M. (coord.) *Educación, igualdad y diversidad cultural*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2005.
- Delors, J. (coord.) *Educación: Hi ha un tresor amagat a dins. Informe per a la UNESCO de la Comissió Internacional sobre Educació pel segle XXI*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Fullana, J. Besalú, X. Vilà, M. *Alumnes d'origen africà a l'escola*. Girona: CCG edicions, 2003.
- Haski, P. *El diario de Ma Yan*. Madrid: MAEVA, 2004.
- Parcerisa, A. *Didáctica en la educación social*. Barcelona: Graó, 1997.
- Pérez-Campanero, M. P. *Cómo detectar la necesidades de intervención socioeducativa*. Madrid: Narcea, 1994.
- Postman, N. *La desaparició de la infantesa*. Barcelona: Eumo Editorial, 1994.
- Roman, M.; Petrus, A.; Trilla, J. *De profesión: educador(a) social*. Barcelona, 2000.

Bibliografia complementària:

- Albom, M. *Els dimarts amb Morrie*. Barcelona: Empúries, 1997.
- Ben Jelloun, T. *L'escola buida*. Barcelona: La Magrana, 2003.
- Botton L.; Puigvert, L.; Taleb, F. *El velo elegido*. Barcelona: El Roure, 2004.
- Flecha, R. *Compartiendo palabras*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Gimeno, J.; Pérez, A. *Comprender y transformar la enseñanza*. Madrid: Morata, 1992.
- Gómez, M. *Evaluación de los servicios sociales*. Barcelona: Gedisa, 2004.
- Navarro, V. *Bienestar insuficiente, democracia incompleta*. Barcelona: Anagrama, 2002.
- Skinner, B. F. *Disfrutar la vejez*. Barcelona: Martínez Roca, 1986.
- Smaïl, P. *Vivir me mata*. Madrid: Ediciones el Cobre, 2003.

Llengua, Societat i Educació

Crèdits: 9 (8+1 ECTS) **Curs:** 1r

Professora: Teresa Puntí i Jubany

Quadrimestre: Anual. **Obligatòria**

Presencial/Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- a. Proporcionar als estudiants eines i instruments que els permetin entendre i prendre consciència de la complexitat del fet lingüístic d'acord amb la seva dimensió cultural, social i política tot fent atenció als territoris de parla catalana.
- b. Proporcionar als estudiants criteris, experiències, recursos i estratègies metodològiques adequades per a fomentar el coneixement i l'ús socials de la llengua catalana tot fent atenció a les noves migracions.

CONTINGUTS:

1. Llengua i societat:

- 1.1. L'estructura social i la llengua: La diversitat i la desigualtat. La transformació de l'estructura social i el paper de la llengua. La diversitat lingüística. Els prejudicis lingüístics.
- 1.2. La variació lingüística: varietats associades als usos i als usuaris. Les variables socials i la llengua: la relació entre els factors de l'estructura social (classe, etnicitat, xarxes socials, àmbits) i l'ús lingüístic.
- 1.3. El contacte de llengües. Situació i polítiques lingüístiques a Catalunya. La planificació, l'acollida i la dinamització lingüístiques.

2. Llengua i educació:

- 2.1. Bases psicolingüístiques, sociolingüístiques i organitzatives de l'aprenentatge natural i escolar de la L1 i de la L2. Llengües, ètnies i cultures a l'ensenyament.
- 2.2. L'ensenyament del català a no catalanoparlants: característiques, estratègies, materials i recursos.
- 2.3. El paper de la llengua a l'educació no formal. L'animació a la lectura: característiques, estratègies, materials i recursos. L'animació i la dinamització de grups. La conversa i l'entrevista.

METODOLOGIA:

Les sessions de classe serveixen per exposar i organitzar per part de la professora les idees clau de cada tema que després l'estudiant haurà d'ampliar i aprofundir amb les fonts d'informació bàsica i complementàries de cada apartat.

Les sessions de treball dirigit són espais amb dues finalitats: a) per a desenvolupar l'aplicació dels continguts dels temes del curs a casos concrets, i b) per a la realització i seguiment de les dues propostes d'intervenció que es faran al llarg del curs:

- Elaboració d'un projecte de dinamització lingüística, en el marc del treball interdisciplinari (1r quadrimestre)
- Elaboració d'un projecte d'intervenció socioeducativa en el marc d'un Pla Educatiu d'Entorn (2n quadrimestre)

Les sessions de tutoria individual es destinaran a fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Al llarg del curs cada estudiant haurà de fer dues tutories individuals (com a mínim).

El pla de treball és l'eina que serveix per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que especifica els aspectes que es tractaran a les sessions de contacte, les tasques de treball personal i els terminis de lliurament de les propostes.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Al llarg de cada tema els estudiants realitzaran un conjunt d'activitats breus on hauran de relacionar els aspectes tractats amb les diferents fonts d'informació bàsiques i complementàries. La correcció d'aquestes activitats permetrà la reelaboració i assoliment dels continguts treballats.
- Tutories individuals del procés d'aprenentatge seguit a l'assignatura.
- Tutories de grup pel seguiment dels diferents treballs.

Avaluació de resultats:

- La nota final de l'assignatura serà el resultat de cinc notes parcials, que faran mitjana sols en el cas que cadascuna d'elles sigui igual o superior a aprovat (5), i en els percentatges que s'indiquen a continuació:

<i>Notes parcials</i>	<i>Percentatges de la nota global</i>
Prova parcial I	20 %
Prova parcial II	20 %
Activitats de curs	20 %
Treball (1r quadrimestre)	20 %
Treball (2n quadrimestre)	20 %

– Les proves parcials I i II es realitzaran en els períodes d'exàmens del primer i del segon quadrimestre, respectivament. Òbviament els parcials I i II podran ser recuperats ens els exàmens finals de juny (parcial I) i setembre (parcials I i II).

– La nota de les pràctiques de curs s'obtindrà a partir del conjunt d'activitats individuals i de grups que es faran al llarg dels dos quadrimestres, d'acord amb el pla de treball establert. Els estudiants que no hagin realitzat satisfactòriament aquestes pràctiques hauran de respondre algunes preguntes suplementàries incloses en la prova final de juny, i si escau, a la prova final de setembre.

– Els exàmens i els treballs amb deficiències lingüístiques i formals no seran avaluats de contingut, i per tant seran considerats com a no presentats.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura. *Llengües, ètnies i cultures a l'ensenyament*, núm. 23, gener de 2001.

Balaguer, C.; Ripoll, O. *Xarranca: jocs per a l'aprenentatge del català oral per a nouvinguts*. Barcelona: Generalitat de Catalunya / Fundació Bofill, 2002.

Boix, E; Vila, F.X. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel, 1998.

Casas, M; Danés, A. *Tots els colors de la llengua*. Vic: L'Àlber, 2004

Cassany, D.; Luna, M.; Sanz, G. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1998.

Escardó, M. *La biblioteca, un espai de convivència, un espai educador*. Parets del Vallès: Ajuntament de Parets / Centre UNESCO de Catalunya, 2002.

Fargas, A.; Puntí, T. (coord.) *Actes del 3r Simposi sobre l'ensenyament del català a no catalnopalants*. Vic: Eumo Editorial, 2004.

Junyent, C. *La diversitat lingüística*. Barcelona: Octaedro, 1999.

Parcerisa, A. *Didáctica en la educación social. Enseñar i aprender fuera de la escuela*. Barcelona: Graó, 1999.

Payrató, L. *Català col.loquial. Aspectes de l'ús corrent de la llengua catalana*. València: Universitat de València, 1996.

- Pueyo, M.; Turull, A. *Diversitat i política lingüística en un món global*. Barcelona: UOC-Pòrtic, 2003
- Pujolar, J. *De què vas, tio?* Barcelona: Empúries, 1997.
- Rodari, G. *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Columna, 1997.
- Rovira, M. (dir.) *El català i la immigració. Anàlisi de l'oferta de cursos de català als immigrants adults extracomunitaris*. Barcelona: Mediterrània, 2004
- Ruiz, F. i altres. *Diccionari de sociolingüística*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2001.
- Vila, I. (coord.) *Bilingüisme i educació*. Barcelona: UOC-Proa, 1998.

Bibliografia complementària:

- Actes del segon simposi sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants*, 2 volums. Vic: Eumo Editorial, 1991-1992.
- Aznar, S.; Terradellas, M.R (coord.). *Incorporació tardana de l'alumnat estranger. 2n simposi Llengua, educació i immigració*. Girona: ICE UdG/Ed. Horsori, 1999.
- Badia, I. *Diccionari de les llengües d'Europa*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2002.
- Bibiloni, G. *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: 3 i 4, 1997.
- Boix, E. *Triar no és traïr. Identitat i llengua en els joves de Barcelona*. Barcelona: Edicions 62, 1993.
- Bourhis, R. Y; Leyens, J.P. *Estereotipos, discriminación y relaciones entre grupos*. Madrid: McGraw-Hill, 1996.
- Bryant, S. *Com explicar contes*. Barcelona: Biblària, 1996.
- Cotano, À. *Les llengües minoritzades a Europa*. València: 3 i 4, 2000.
- Delgado, M. *Diversitat i integració*. Barcelona: Edicions 62, 1998.
- Delors, J. (coord.). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Informe per a la UNESCO de la Comissió Internacional sobre Educació per al segle XXI. Barcelona: 1996.
- Escardó, M. *La biblioteca, un espai de convivència, un espai educador*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya / Ajuntament de Parets del Vallès, 2002.
- Giner, S. (dir.) *La societat catalana*. Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, 1998.
- Larreula, E. *Dolor de llengua*. Barcelona: Ediciona 3 i 4, 2002.
- Marí, I. *Plurilingüisme europeu i llengua catalana*. València: Universitat de València, 1996.
- Miguélez, F.; García, T.; Rebollo, T.; Sánchez, C.; Romero, A. *Desigualtat i canvi. L'estructura social contemporània*. Barcelona: Proa-Universitat Autònoma de Barcelona, 1997.
- Pradilla, M.À. *Ecosistema comunicatiu. Llengua i variació*. Benicarló: Edicions Alambor, 1998 Puig, G. I altres. *Treballs de sociolingüística catalana 14/15*. València: Eliseu Climent (editor), 2000.
- Reixach, M. (coord.) *El coneixement del català. Anàlisi de les dades del cens lingüístic de 1991 de Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià*. Barcelona: Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya, 1997.
- Serra, J. M. *Immersion lingüística, rendiment acadèmic i classe social*. Barcelona: Horsori, 1997.
- Solé i Camardons, J. *El poliedre sociolingüístic: una iniciació a la sociolingüística del conflicte*. Barcelona: 3 i 4, 2001.
- Vila, I. *El català i el castellà en el sistema educatiu de Catalunya*. Barcelona: Horsori, 1995.

Coneixement de l'entorn

Crèdits: 9 (8+1 ECTS)

Curs: 1r

Professors: Xavier Tornafoch / Jordi Ponce Garcia

Quadrimestre: Anual Obligatòria

Presencial/ Semipresencial: Presencial

PRIMERA PART

OBJECTIUS:

1. Donar elements per interpretar críticament el món canviant en què vivim.
2. Analitzar la influència de l'entorn en la societat.
3. Tractar l'entorn característic dels principals àmbits d'actuació de l'educació social.
4. Treballar procediments d'anàlisi de la societat.

CONTINGUTS:

1. Introducció a l'entorn: definició conceptual i la seva relació amb l'educació.
2. El coneixement de la societat i la recerca social.
3. La globalització i els seus efectes a escala local i mundial.
4. L'ordenació del territori i l'administració pública.
5. El món urbà, la ciutat i l'urbanisme com a forma d'intervenció social.
6. El problema de l'habitatge i els plans per afavorir l'adquisició d'habitatge.
7. La societat: participació ciutadana, la seguretat ciutadana, pobresa i treball.

SEGONA PART

OBJECTIUS:

4. Conèixer l'organització funcional i territorial (Serveis Socials d'atenció Primària, Serveis Socials d'atenció Especialitzada) i els àmbits de competència interadministrativa del Sistema Català de Serveis Socials
5. Conèixer la tipologia de serveis prestacions i programes dels serveis socials d'atenció primària i les principals àrees d'actuació en l'atenció social a les persones.
6. Conèixer i analitzar les funcions de l'educador/a social en l'atenció social primària com a membre d'un equip multidisciplinari.
7. Adquirir i incorporar habilitats i estratègies metodològiques per al treball socioeducatiu amb els destinataris i per a la gestió dels principals serveis i prestacions dels serveis socials d'atenció primària
8. Incorporar elements actitudinals positius en relació al treball educatiu amb les realitats socials emergents en favor de l'augment del benestar de les persones destinatàries dels serveis i/o recursos.

CONTINGUTS:

1. Política social, estat de benestar i serveis socials
2. Marc legal i institucional dels serveis socials a partir de la CE78. La planificació i l'ordenació autonòmica dels serveis socials. El sistema Català de Serveis Socials i la Xarxa Bàsica de Serveis Socials: organització funcional i territorial. Objectius i àrees preferents d'actuació. Principis bàsics d'actuació. Àmbits de competències interadministratives. Responsabilitat pública/prestació de serveis la importància de la iniciativa social.
3. Els Serveis Socials d'atenció primària: Destinataris del servei. Nivells d'atenció. Serveis, prestacions i programes. Equip multidisciplinari: composició i funcions, Participació i vinculació amb la xarxa social. Avaluació del treball social

4. Principals prestacions econòmiques.

METODOLOGIA:

En les **sessions de classe** el professor explicarà els conceptes i idees clau del tema que exposi i després l'alumne haurà d'estudiar i aprofundir a partir de textos i altres fonts d'informació. En aquestes sessions es fomentaran el debat sobre els temes exposats. L'alumnat haurà de fer una presentació oral del treball realitzat en l'assignatura.

Les sessions de treball dirigit estaran destinades a treballar en grups els següents aspectes:

- 1.- L'anàlisi de l'entorn d'una institució socioeducativa.
- 2.- La realització d'un treball sobre una problemàtica social relacionada amb el temari de l'assignatura.

Les sessions de tutoria individual serviran per fer un seguiment del procés d'aprenentatge de l'alumnat.

El Pla de Treball planifica l'assignatura. Va acompanyat d'un calendari amb les sessions i tasques a realitzar per tal que l'estudiant pugui planificar el treball a realitzar durant el curs.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Realitzada a través de les tutories individuals i del seguiment dels grups que realitzen el treball interdisciplinari i el treball de l'assignatura.

Avaluació de resultats:

- Treball interdisciplinari.
- Treball de l'assignatura sobre una problemàtica social.
- Activitats de classe.
- Realització de 2 proves.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Benejam, P.; Pagès, J. *Enseñar y aprender ciencias sociales*. Barcelona: Institut Ciències de l'Educació UB, 1997.

Carreras, C. *Geografia humana*. Barcelona: Edicions de la UB, 1998.

Giner, S. (dir.). *La societat catalana*, Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, 1998.

Majoral, R. *Cataluña. Un análisis territorial*. Barcelona: Ariel, 2002.

Bibliografia complementària:

Anuari Estadístic de Catalunya. Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, (diversos anys).

Anuari, l'. Barcelona: Premsa Catalana, (diversos anys).

Batista, A. *Okupes a Catalunya*. Barcelona: Rosa dels Vents, 2002.

Bosque, J. et. al. *Pràcticas de geografía de la percepción y de la actividad cotidiana*. Vilassar: Oikos-tau, 1992.

Calaf, R. *Aprender a enseñar geografía*. Vilassar: Oikos-tau, 1997.

Delors, J. *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.

Diversos autors, *Les desigualtats socials a Catalunya*, Barcelona: Editorial Mediterrània, 1999.

Diversos autors, *Memòria de Catalunya*. Barcelona: Taurus, 1997.

Estefanía, J. *Hij@, ¿qué es la globalización? La primera revolución del siglo XXI*. Madrid: Aguilar, 2001.

Informe sobre el desarrollo humano 2000. Madrid: Mundi-Prensa, 2000.

Jouvenel, H. de; Roque, M.A. (dir.) *Catalunya a l'horitzó 2010*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1993.

Maluquer, J. *Història econòmica de Catalunya*. Barcelona: Proa, 1998.

Parcerisa, A. *Didáctica en la educación social*. Barcelona: Graó, 1999.

Quivy, R.; Campenhoudt, L.V. *Manual de recerca en ciències socials*. Barcelona: Herder, 1997.

Riquer, B. de; Culla, J.B. *El franquisme i la transició democràtica (1939-1988)*, Barcelona: Edicions 62, 2000.

- Risques, M. (dir). *Història de la Catalunya Contemporània*. Barcelona: Pòrtic, 1999.
- Romans, M. et. al. *De profesión: educador/a social*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Trepat, C.A.; Comes, P. *El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales*. Barcelona: Graó, 1998.
- Trilla, J. i altres *Les ciutats que s'eduquen*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1999.
- Viñas, C. *Skins a Catalunya*. Barcelona: Columna, 2004.

Psicologia del Desenvolupament

Crèdits: 9 (8+1 ECTS) Curs: 1r

Professora: Núria Padrós Tuneu

Quadrimestre: Anual. Troncal

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Aquesta assignatura es proposa recórrer les diferents etapes del cicle vital, des de la infància fins a la senectut, oferint a l'estudiant en Educació Social l'oportunitat de conèixer la diversitat i canvis psicològics de les persones al llarg de la vida.
- L'objectiu més important és aportar alguns coneixements psicològics bàsics que permetin a l'Educador Social comunicar-se i interactuar de manera oportuna i eficaç amb persones de diferents edats, procedències, estats emocionals, cognitius i socials.
- Un segon objectiu és aproximar l'estudiant als textos psicològics, ajudant-lo a descobrir la seva utilitat com a recurs teòric i com a eina per comprendre els esdeveniments abans de planificar o realitzar qual-sevol intervenció socioeducativa.

CONTINGUTS:

Tema 1: Introducció

- Conceptes i definició de desenvolupament.
- Aspectes biològics i ambientals dels canvis generacionals
- Teories sobre el desenvolupament humà

Tema 2: La infància: Des del naixement fins els 7 anys

- Desenvolupament físic i de les habilitats motores
- Desenvolupament dels aspectes emocionals: la vinculació afectiva
- Desenvolupament dels aspectes cognitius i socials.
- Desenvolupament de la comunicació i el llenguatge.

Tema 3: La infància: Des dels 7 fins els 12 anys

- Desenvolupament cognitiu i aprenentatge.
- Desenvolupament de la socialització: influència de les relacions del context familiar, escolar i d'amistat.
- El desenvolupament dels aspectes formals del llenguatge.
- Desenvolupament de la tipificació sexual i de gènere.

Tema 4: L'adolescència

- La pubertat i la sexualitat.
- Els canvis fisiològics i concepte d'imatge corporal.
- Aspectes emocionals i canvis psicosocials.
- Desenvolupament cognitiu. El coneixement social i moral

Tema 5: L'edat adulta

- La maduresa emocional: decisions, responsabilitats, afrontament dels canvis i de les pèrdues.
- Aspectes psicosocials de l'edat adulta: vida en parella, vida familiar, vida professional
- Aspectes intel·lectuals: experiència i aprenentatge.

Tema 6: La vellesa

- Canvis físics i adaptació als canvis de la vellesa
- Canvis psicosocials: la jubilació, canvis d'estructura familiar, d'hàbitat
- Aspectes emocionals: història viscuda, relacions familiars i necessitat de comunicació
- Aspectes intel·lectuals: continuïtat i canvis cognitius

METODOLOGIA:

Les sessions de classe

- Les sessions de classe es destinaran a donar una visió general de cada un dels temes organitzats en el programa. Aquesta visió general pretén assenyalar els punts més importants de cada tema i les relacions d'aquests amb els objectius generals de l'assignatura. A les sessions de classe es faran exposicions orals per part de la professora, presentació, discussió i debats de casos.

Les sessions de treball dirigit

- En aquestes sessions els estudiants han d'aprofundir en els continguts del programa a partir de l'elecció d'un seguit de temes possibles. Aquestes temes adoptaran la forma d'un treball en grup. En aquestes sessions la professora veurà periòdicament a cada grup i farà un seguiment qualitatiu dels compromisos que el grup adquireixi setmana a setmana.

Les sessions de tutoria individual

- Aquestes sessions es destinen a fer un seguiment acurat del procés d'aprenentatge dels estudiants que s'estableixin d'acord amb la professora.

El Pla de Treball

- El pla de treball conté un desplegament de les tasques d'ensenyament i aprenentatge que es desenvoluparan al llarg del curs. A l'inici de curs es lliurarà un document guia per a la realització dels treballs, així com un calendari amb la presentació de les diferents tasques.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Cada sessió de treball dirigit queda registrada en una plantilla en la qual la professora escriu els acords a què s'ha arribat, la feina planificada en la sessió, la feina acabada i els responsables de cada part del treball a realitzar. Aquesta plantilla permet una avaluació continuada del treball dels estudiants al llarg del curs, i permet també un seguiment de la progressiva responsabilitat que assumeixen els membres del grup.

Avaluació de resultats:

- L'avaluació de resultats es farà a partir de la valoració dels treballs, i d'un examen final.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Freud, A. *Psicoanálisis del desarrollo del niño y del adolescente*. Barcelona: Paidós, 1985.
- M.J. Rodrigo; J. Palacios (ed.) *Familia y Desarrollo humano*. Madrid: Alianza, 1998.
- Palacios, J; Marchesi, A; Coll, C. *Desarrollo Psicológico y Educación. Psicología Evolutiva* Madrid: Alianza, 1999.
- Silvestre, N; Solé, M.R; Pérez, M; Jodar, M. *Psicología Evolutiva. Adolescencia edad adulta y vejez*. Barcelona: CEAC, 1995.
- Zacarés, J.J; Serra, E. *La madurez personal Perspectiva desde la psicología*. Madrid: Piramide, 1998.

Bibliografia complementària:

- Erikson, E.H. *El ciclo vital completado*. Barcelona: Paidós, 1985.
- Fericgla, J.M. *Envejecer. Una antropología de la ancianidad*. Barcelona: Anthropos, 1992.
- Gardner, H. *La mente no escolarizada*. Barcelona: Paidós, 1993.
- Martí, E. *Psicología Evolutiva. Teorías y ámbitos de investigación*. Barcelona: Anthropos, 1991.
- Triadó C. *Psicología Evolutiva*. Barcelona: Eumo Editorial, 1993.
- Vega, J.L; Bueno, B. *Desarrollo adulto y envejecimiento*. Madrid: Síntesis, 1995.

Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació

Crèdits: 6 (5+1 ECTS) **Curs:** 1r

Professor: Joan Soler i Mata

Quadrimestre: Primer quadrimestre. **Troncal**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- a. Analitzar els diversos conceptes d'educació i identificar els elements del procés educatiu.
- b. Comprendre el concepte d'educació social i identificar i diferenciar els diversos àmbits de l'educació social.
- c. Analitzar els corrents pedagògics contemporanis més rellevants.
- d. Conèixer l'evolució dels diferents àmbits de l'educació social al llarg de l'època contemporània.
- e. Dominar estratègies de comprensió de textos pedagògics, captar-ne el significat i saber-los llegir i aplicar en el context actual.
- f. Conèixer els plantejaments i les propostes educatives i pedagògiques actuals i els noms dels pedagogs i pensadors més rellevants.
- g. Identificar les necessitats de la societat actual i les respostes educatives que cal plantejar-se.
- h. Conèixer la tipologia de les institucions educatives socials, els objectius i finalitats, la seva organització, i les relacions amb el sistema educatiu.

CONTINGUTS:

Bloc I: Aproximació a l'educació

1. El concepte d'educació.
 - 1.1. Les dimensions de l'educació.
 - 1.2. Educació i socialització. Els agents de socialització.
 - 1.3. L'educació social. Educació i territori.
2. Els àmbits de l'educació. L'educació formal, no formal i informal.
 - 2.1. Les institucions educatives no formals.
 - 2.2. La ciutat educativa. Els plans educatius d'entorn

Bloc II: Un balanç de la pedagogia contemporània (segles XIX i XX)

3. El mapa de la pedagogia contemporània: de l'educació per a tothom a l'educació al llarg de la vida.
 - 3.1. La construcció teòrica de l'educació i la pedagogia social
 - 3.2. La pedagogia social de Paul Natorp
4. La pedagogia activa.
 - 4.1. John Dewey i l'educació democràtica.
 - 4.2. El projecte educatiu i social de l'Escola Nova. Les repúbliques d'infants.
 - 4.3. Janusz Korczak i els drets dels infants.
 - 4.4. L'educació fora de l'escola: les colònies escolars i l'educació en el lleure a Catalunya.
5. La pedagogia socialista i marxista.
 - 5.1. Educació i treball. La formació professional i l'escola-taller.
 - 5.2. A.S. Makarenko i el valor de la col·lectivitat.
 - 5.3. La democratització de l'educació i l'escola única a Catalunya.
6. Les pedagogies antiautoritàries.
 - 6.1. Paul Robin i la visió anarquista de l'educació integral. Els ateneus obrers
 - 6.2. La pedagogia institucional. L'autogestió en l'educació.

- 6.3. Joaquim Franch i la pedagogia del grup i del projecte.
- 7. Les pedagogies crítiques.
 - 7.1. Paulo Freire i la pedagogia alliberadora La seva influència en l'educació de les persones adultes.
 - 7.2. Lorenzo Milani i la pedagogia de Barbiana.
 - 7.3. Ivan Illich i el moviment de la desescolarització.
 - 7.4. Pierre Bourdieu i les teories de la reproducció social.

Bloc III: Algunes perspectives pedagògiques del segle XXI.

- 8. El mapa de la pedagogia actual: la crisi de la modernitat. La missió de l'educació en l'era planetària
- 9. La perspectiva postmoderna.
 - 9.1. El discurs tecnològic i la filosofia de sistemes.
 - 9.2. El relativisme moral i l'educació.
- 10. La perspectiva crítica i política.
 - 10.1. El llegat de Freire: l'educació com a emancipació. La pedagogia de la resistència.
 - 10.2. Els moviments socials en l'educació: feminisme, ecologisme i pacifisme. La construcció de nous relats educatius: de la globalització a l'antiglobalització. Les aportacions de Noam Chomsky
- 11. La perspectiva humanista.
 - 11.1. L'informe Delors. El desenvolupament de la formació permanent.
 - 11.2. Edgar Morin i el pensament global i complex.
 - 11.3. La descoberta de l'altre: l'educació per a la cooperació i l'educació intercultural

METODOLOGIA:

- Es tracta d'una assignatura de fonamentació teòrica dels estudis d'Educació Social. La part pràctica consisteix en l'activitat de reflexió crítica de l'estudiant a partir de les aportacions dels diversos pedagogs i corrents educatius i en el coneixement i anàlisi d'institucions educatives de l'àmbit social.
- Les diferents activitats de l'assignatura es desenvoluparan en:
 - a. Sessions de classe: Les sessions constaran d'explicacions per part del professor, lectura i comentari d'articles, textos i altres documents, projecció de vídeos i diapositives.
 - b. Sessions de treball dirigit: Activitats pràctiques individuals, treballs en petits grups, debats col·lectius i exposicions de treballs per part dels estudiants. També es destinaran a orientar i fer el seguiment del treball de grup sobre la institució. Segons el desenvolupament de l'assignatura i del curs, hi haurà alguna conferència o altres activitats complementàries.
 - c. Sessions de tutoria i consulta: És una part important de les activitats de l'assignatura i l'estudiant hauria d'assistir-hi sempre que ho necessiti. És obligatori assistir a les tutories que es convoquin per al seguiment dels treballs de curs (orientacions sobre bibliografia, dubtes sobre el guió o l'estructura del treball, etc.) i per a la valoració i orientació de les activitats de l'assignatura.
- El Pla de Treball és l'instrument que serveix de guia per a planificar les activitats que l'estudiant haurà de realitzar en el marc de l'assignatura. Aquesta planificació i distribució del temps es concretarà amb una periodicitat quinzenal i es complementa amb l'hora setmanal de Tutoria que constarà en l'horari del curs.
- L'horari setmanal de classes de l'assignatura es distribuirà de la forma següent:
 - a. Primera sessió (durada: 1,5h): Sessió de classe (contingut teòric)
 - b. Segona sessió (durada: 1h): Sessió de treball dirigit individual o en petit grup (activitats pràctiques treball de grup, etc.)
 - c. Tercera sessió (durada: 1h): Sessions de classe o de treball dirigit, segons el pla de treball.
 La segona i la tercera sessió es realitzen de forma consecutiva

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Activitats de classe: comentari d'articles, textos i altres documents escrits o audiovisuals (pel·lícules, documentals, etc.); col·loquis en petit grup; debats col·lectius, etc. Es tracta d'activitats que es realitzaran de forma dirigida a la classe i tindran relació amb la part del programa que s'estigui treballant. Aquestes activitats s'avaluaran de forma continuada al llarg del quadrimestre.
- Tutories individuals sobre el temari i les activitats de l'assignatura i sobre la realització del treball individual escrit.
- Tutories de grup sobre l'orientació i el seguiment del treball interdisciplinari.

Avaluació de resultats:

L'avaluació dels resultats de l'assignatura es farà a partir dels següents elements:

a. Treball en grup:

Estudi i anàlisi d'una institució educativa de l'àmbit social i redacció d'un informe escrit, tot seguint les orientacions que es donaran a l'inici de curs. Es tracta d'un treball interdisciplinari que es realitzarà conjuntament i coordinadament amb les altres assignatures de primer curs.

b. Treball individual:

Redacció d'un article sobre un tema relacionat amb el programa de l'assignatura. El tema es podrà escollir entre els que es proposin a l'inici del curs. Durant els primers dies de classe es donaran orientacions per a la realització d'aquest treball.

c. Prova escrita (comentari de text):

El dia assenyalat en la convocatòria d'exàmens caldrà realitzar, de forma individual, un comentari escrit a partir de textos.

La nota final de l'assignatura serà la ponderació dels següents aspectes:

- Activitats de classe	2
- Treball interdisciplinari (en grup)	3
- Treball individual: article	2
- Prova escrita: comentari de text	3
Total	10

La suma només es farà quan els quatre apartats estiguin superats satisfactòriament. En cas contrari, l'estudiant s'haurà de presentar a la segona convocatòria per recuperar la part suspesa.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Carreño, M. (ed.) *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Colom, A.J. (coord.) *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Combi, F. *Las pedagogías del siglo XX*. Madrid: Alianza Editorial Popular, 2006.
- Delors, J. (dir.) *Educación: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO, 1996.
- Diversos autors. *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona: CissPraxis/ Cuadernos de Pedagogía, 2000.
- Esteve, J.M. *La tercera revolución educativa. La educación en la sociedad del conocimiento*. Barcelona: Paidós, 2003.
- Houssaye, J. (dir.) *Quinze pedagogs: la seva influència, avui*. Barcelona: UOC/ Proa, 1995.
- Mallart, J.; Teixidó, M.; Vilanou, C. (ed) *Repensar la pedagogía, avui*. Barcelona: Societat Catalana de Pedagogía/Eumo, 2001
- Monés, J. (coord.) *La educación en el siglo XX*. Barcelona: Praxis, 2006.
- Negrín, O. i Vergara, J. *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Editorial Centro de Estudios Ramon Areces, 2005 (2ª ed.)

- Núñez, L. i Romero, C. *Pensar la educación. Conceptos y opciones fundamentales*. Madrid: Pirámide, 2003.
- Pozo Andrés, M. del Mar (ed.) *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2004.
- Santolaria, F. *Marginación y educación. Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Trilla, J. (coord.) *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona: Graó, 2001.

Bibliografia complementària:

- Castells, M. *La era de la información*. 3 volums. Madrid: Alianza, 1996.
- Caride, J. A. *Las fronteras de la pedagogía social*. Barcelona: Gedisa, 2005.
- Chomsky, N. *L'educació. La millor eina per formar persones lliures i amb criteri*. Barcelona: Columna, 2005.
- Colom, A.J.; Mèlich, J.C. *Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Paidós, 1995.
- Colom, A.J. *La (de) construcción del conocimiento pedagógico*. Barcelona: Paidós, 2002.
- Diversos autors. "Les pedagogies del segle XX: un primer balanç". Monografia, *Temps d'Educació*, núm. 24, 2000, p. 7-234.
- Feixa, C.; Saura, J.R.; Costa, C. (eds.) *Movimientos juveniles: de la globalización a la antiglobalización*. Barcelona: Ariel, 2002.
- Fernández Enguita, M. i altres *La sociedad del conocimiento: democracia y cultura*. Barcelona: Octaedro, 2005.
- Fullat, O. *Pedagogía existencialista y postmoderna*. Madrid: Síntesis, 2002.
- Garrido, M.; Valdés, L. M.; Arenas, J. (coords.) *El legado filosófico y científico del siglo XX*. Madrid: Cátedra, 2005.
- Gimeno, Sacristan, J. *La educación que aún es posible*. Madrid: Morata, 2005.
- Imbernón, F. (coord.) *Cinc ciutadanes per a una nova educació*. Barcelona: Graó, 2002.
- Mallart, J.; Teixidó, M.; Vilanou, C. (ed.) *Repensar la pedagogia, avui*. Barcelona: Societat Catalana de Pedagogia/Eumo, 2001.
- Meirieu, Ph. *Frankenstein educador*. Barcelona: Laertes, 1998.
- Morin, E. *Els 7 coneixements necessaris per a l'educació del futur*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 2000.
- Morin, E. *Tenir el cap clar*. Barcelona: La Campana, 2001.
- Morin, E. i altres *Educar en la era planetària*. Barcelona: Gedisa, 2003.
- Negrín, O. y Vergara, J. *Antología de Textos de Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Editorial Centro de Estudios Ramon Areces, 2005.
- Petrus, A. (coord.) *Pedagogía Social*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Popkewitz, T.S.; Franklin, B.M. i Pereyra M.A. (comp.) *Historia cultural y educación*. Barcelona: Ediciones Pomares, 2003.
- Romans, M., Petrus, A. i Trilla, J. *De profesión: educador(a) social*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Trilla, J. *Otras educaciones*. Barcelona: Anthropos, 1993.
- Watson, P. *Historia intelectual del siglo XX*. Barcelona: Crítica, 2002.

Sociologia i Antropologia Social

Crèdits: 6 (5+1 ECTS) **Curs:** 1r

Professor/a: Jacint Torrents i Buxó

Quadrimestre: Primer quadrimestre. **Troncal**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

1. Donar bases conceptuals de sociologia i antropologia social que facilitin la comprensió de diferents entorns socials de la societat catalana, entesa en el context més ampli de l'actual món en canvi.
2. Utilitzar metodologies i tècniques d'investigació propis de la sociologia i de l'antropologia social que facilitin l'estudi dels col·lectius o de les persones en risc o en situació de conflicte social.
3. Revisar la pròpia percepció de la condició humana en relació a la diversitat de cosmovisions possibles.

CONTINGUTS:

1. Sociologia i antropologia social.
 - 1.1. Els camps d'estudi i els mètodes.
 - 1.2. Les eines conceptuals i teòriques.
 - 1.3. La història humana: visions lineals i etnocentrisme.
2. L'estructura social contemporània.
 - 2.1. Origen, evolució i característiques de la desigualtat social.
 - 2.2. Les desigualtats de gènere, edat i ètnia.
 - 2.3. L'estructura i el canvi social: els canvis socials després de la industrialització.
 - 2.4. El sistema educatiu i les desigualtats socials.
3. Diversitat de grups ètnics i culturals a Espanya.
 - 3.1. Les desigualtats socials.
 - 3.2. Les diferències culturals.
 - 3.3. Història de les migracions al sud d'Europa.
4. Els riscos de l'exclusió social.
 - 4.1. L'estat de benestar.
 - 4.2. La crisi de l'estat de benestar: l'exclusió social.
 - 4.3. Ideologies polítiques, educació i estat de benestar.

METODOLOGIA:

- Les sessions de classe (exposicions orals, debats, pel·lícules, visites) han de servir per tractar els aspectes principals de cada tema que després s'hauran d'ampliar amb la bibliografia específica destinada per a cada bloc.
- Les sessions de treball dirigit han de servir per tractar de forma concreta aspectes dels temes i per realitzar l'estudi etnogràfic del treball interdisciplinari sobre la institució.
- Les sessions de tutoria individual han de servir per fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Caldrà fer, com a mínim, una tutoria individual.
- El Pla de Treball ha de servir per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per aprofundir en cada un dels blocs de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Al final de cada un dels 4 blocs del temari es planteja un exercici (de format divers) de comprensió i síntesi dels temes tractats.

- Tutories de grup per al seguiment del treball interdisciplinari.
- Tutories individuals sobre el propi procés d'aprenentatge.

Avaluació de resultats:

- Realització d'exercicis a classe (25 %)
- Presentació del treball en grup oral i escrita (25 %)
- Realització d'una prova final (40 %)
- Assistència i interès en les classes i activitats (10 %)

Per aprovar l'assignatura cal superar satisfactòriament cadascun dels apartats.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Aguirre, A. (ed.) *Conceptos clave de antropología cultural*. Barcelona: Daimon, 1982.
- Ben Jelloun, T. *El racisme explicat a la meua filla*. Barcelona: Empúries, 1998.
- Besalú, X., Campani, G. i Paludàrias, J. M. *La educación intercultural en Europa*. Barcelona: Pomares-Corredor, 1998.
- Carbonell, F. *Inmigración: diversidad cultural, desigualdad social y educación*. Madrid: MEC, 1995.
- Cardús, S. (coord.) *La mirada del sociòleg*. Barcelona: Proa / UOC, 1999.
- Castells, M. *La era de la informació* 3 vols. Madrid: Alianza Editorial, 2001.
- Chomsky, N. i Dietrich, H. *La aldea global*. Tafalla: Txalaparta, 1997.
- Diversos Autors. *Desigualtat i canvi*. Barcelona: Biblioteca Universitària, n. 34, Proa / UAB, 1997.
- Ember, C.R., Ember, M. i Peregrine, P. *Antropología*. Madrid: Pearson. Prentice Hall, 2002.
- Luque, C. *Ells truquen a la porta*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Llobera, J.R. *Manual de antropología social*. Barcelona: UOC / Pòrtic, 1999.

Bibliografia complementària:

- Barley, N. *El antropólogo inocente*. Barcelona: Anagrama, 1997.
- Berger, P. L. *Invitació a la sociologia. Una perspectiva humanística*. Barcelona: Herder, 1986.
- Bourdieu, P. *Sobre la televisió*. Barcelona: Edicions 62, 1997.
- Cavalli-Sforza, L. L. *Gens, pobles i cultures*. Barcelona: Proa, 1997.
- Contreras, J. (comp.) *Los retos de la inmigración*. Madrid: Talasa, 1994.
- Delgado, M. *Diversitat i integració*. Barcelona: Empúries, 1998.
- Diversos Autors. *Las razas humanas*. 8 vol. Barcelona: Oceano, 1995.
- Flecha, R. *La nueva desigualdad cultural*. Barcelona: El Roure, 1990.
- Geertz, C. *La interpretación de las culturas*. Barcelona: Gedisa, 1992.
- Goodall, J. i Bekoff, M. *Los diez mandamientos*. Barcelona: Paidós, 2003.
- Goytisolo, J. i Naïr, S. *El peaje de la vida*. Madrid: Aguilar, 2000.
- Harris, M. *Antropología cultural*. Madrid: Alianza, 1995.
- Leakey, R. E. *La formación de la humanidad*. Barcelona: Ediciones del Serbal, 1981.
- Masllorens, A. *El quart món*. Barcelona: Barcanova, 1991.
- Naïr, S. *La inmigració explicada a la meua filla*. Plaza/Janés, 2001.
- Pérez de Cuéllar, J. *La nostra diversitat creativa*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1997.
- Parcerisa, A. *Didáctica en educación social*. Barcelona: Graó, 1999.
- Pujadas, J. J. *Etnicidad. Identidad cultural de los pueblos*. Madrid. Eudema, 1993.
- Sartori, G. *La sociedad multiètnica*. Madrid: Taurus, 2001.
- Seglers, A. *La inmigració a Catalunya explicada als joves*. Barcelona: Pòrtic, 2001.

Psicologia Social i de les Organitzacions

Crèdits: (5+1 ECTS) **Curs:** 1r

Professor/a: Pilar Prat i Viñolas

Quadrimestre: Segon quadrimestre. **Troncal**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- a) Adquirir coneixements bàsics sobre els models més rellevants de la Psicologia Social.
- b) Adquirir coneixements dels conceptes i processos psicosocials fonamentals.
- c) Prendre consciència de la repercussió dels processos socials i organitzatius en l'individu.
- d) Ser capaç d'analitzar els factors psicosocials presents en els diferents contextos d'intervenció pedagògica

CONTINGUTS:

1. Concepte i història de la psicologia social
2. El procés de socialització
 - 2.1 Naturalesa de la socialització
 - 2.2 Aspectes socials de la personalitat
 - 2.3 Desocialització i resocialització
3. Les Actituds
 - 3.1 Formació de les Actituds
 - 3.2 Funcions de les Actituds
 - 3.3 El canvi d'Actitud
4. Identitat personal i identitat social
5. Productes de la Interacció Social
 - 5.1 La pressió cap a la conformitat
 - 5.2 Obediència
 - 5.3 La desviació social
 - 5.4 La influència de les minories
6. Estereotips i prejudicis
 - 6.1 Concepte i funcions
 - 6.2 Teories explicatives
7. Agressivitat, violència i conducta prosocial
8. Conducta prosocial i atracció interpersonal
9. Psicologia dels grups
 - 9.1 Estructures i processos globals
 - 9.2 Cooperació i competició
 - 9.3 conflicte
10. Psicologia social de les organitzacions
 - 10.1 La cultura de les organitzacions
 - 10.2 Tipus d'organitzacions
 - 10.3 Els grups i la organització
 - 10.4 El treball en equip
11. La conducta col·lectiva

METODOLOGIA:

– *Sessions de classe presencial:* Introducció de temes i conceptes fonamentals de cada un. Introducció i programació del desenvolupament dels treballs de grup.

- *Sessions de treball dirigit*: Seguiment de possibles dubtes sorgits en l'elaboració dels treballs en grup. Seguiment presencial i/o virtual del desenvolupament dels casos pràctics, exposicions grupals o exercicis de dinàmiques de grup referents als temes desenvolupats en les classes presencials.
- *Tutories*: Dubtes individuals o grupals a proposta dels alumnes.
- *El Pla de Treball* servirà per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que es lliura al començament de cada tema a fi que l'estudiant organitzi el treball per a cada tema.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- S'avaluarà a través del seguiment dels exercicis, dinàmiques i reflexions que es proposin en el desenvolupament dels diferents temes.

Avaluació de resultats:

- Avaluació del seguiment dels exercicis dels diferents temes (20%)
- Presentació del treball de grup oral i escrit. (20%)
- Realització d'una prova individual al final del quadrimestre. (60%)

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Aronson, E. *El animal social*. Madrid: Alianza Editorial, 2002.
- Baron, A.; Byrne, D. *Psicología Social*. Madrid: Prentice Hall, 2005
- González, M.P. *Orientaciones teóricas fundamentales en psicología de los grupos*. Barcelona: PPU, 1995.
- Mann, L. *Elementos de Psicología Social*. Mèxic: Limusa, 1990.
- Mintzberg, H. *La estructuración de las organizaciones*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Moscovici, S. *Psicología Social (I i II)*. Barcelona: Paidós, 1988.
- Munné, F. *La Interacción Social*. Barcelona: PPU, 1995.
- Myers, D.G. *Psicología Social*. Madrid: Médica Panamericana, 1999.
- Myers, D. G. *Exploraciones de la Psicología Social*. Madrid: McGraw Hill, 2004.
- Schein, E.H. *Psicología de la Organización*. DOSSAT, 1981.
- Shaw, M.E. *Dinámica de Grupo*. Barcelona: Herder, 1994.
- Tajfel, H. *Grupos Humanos y Categorías Sociales*. Barcelona: Herder, 1984.

Bibliografia complementària:

- Alvaro José, L. *Psicología social aplicada* Madrid: McGraw-Hill, 1997.
- Gil Rodríguez, Francisco *Introducción a la psicología de los grupos* Madrid: Pirámide, 1999.
- Rojas Marcos, Luis *Las semillas de la violencia*. Madrid: Espasa Calpe, 1996.
- Cencillo, Luis *Cómo no hacer el tonto por la vida. Puesta a punto práctica del altruismo* Bilbao: Desclée de Brouwer, 2000.

Educació Permanent

Crèdits: 6 (5+1 ECTS) **Curs:** 1r.

Professor/a: Joan Vera i Saucedo

Quadrimestre: Segon quadrimestre. **Troncal**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS

- Saber identificar les idees força i els fonaments teòrics de l'Educació Permanent
- Saber sintetitzar i integrar els diferents àmbits de l'Educació Permanent
- Saber analitzar els processos d'aprenentatge de les persones a través de les històries de vida
- Expressar, a partir dels conceptes/paraules clau més significatius de l'Educació Social, el propi pensament i l'experiència educativa
- Adquirir actituds favorables a un compromís ètic

CONTINGUTS:

1. Aproximació terminològica i conceptes fonamentals
2. Els àmbits de l'educació permanent
3. L'educació permanent en l'actual sistema social, polític i econòmic
4. Les històries de vida
5. Models d'educació permanent
6. El desenvolupament comunitari i l'Educació Permanent
7. Experiències d'Educació Permanent

METODOLOGIA:

L'assignatura s'estructura a partir de:

- **Les sessions de classe** serviran per estructurar les principals idees de l'assignatura. Es faran exposicions orals per part del professor, lectura i comentari d'articles i documents, projecció de vídeos, treball en petits grups i debats a classe.
- **Les sessions de treball dirigit** tenen la finalitat de dissenyar i fer el seguiment del treball interdisciplinari. El treball consistirà en analitzar, a través de les històries de vida, els diferents processos educatius i fer una proposta d'acció educativa. El treball s'exposarà oralment al final de curs.
- **La sessió de tutoria individual** és un espai per comentar les lectures recomanades, avaluar el ritme de l'assignatura i els continguts que treballem a classe i fer el seguiment del treball individual.
- **Es valorarà** la participació en activitats relacionades amb l'educació permanent i l'educació social *fora de l'aula*.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- La tutoria individual.
- Les tutories de grup per fer el seguiment del treball interdisciplinari.

Avaluació de resultats:

- Treball interdisciplinari (20%)
- Presentació del treball individual, els comentaris de text i l'anàlisi d'articles i documents (45%)
- La valoració dels aprenentatges realitzats a partir de l'autoavaluació (20%)

- Es valorarà la iniciativa personal: participació a classe, visites a experiències relacionades amb l'Educació Permanent, lectura de la bibliografia recomanada (15%)

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Apps, J. *Problemas de la educación permanente*. Barcelona: Paidós, 1983.
- Cabello, M.J. *Educación permanente y educación social*. Málaga: Aljibe, 2002.
- Comisión Europea. *Enseñar y aprender*. Luxemburg: Oficina Publicaciones Oficiales de la Comunidad Europea, 1996.
- Fundación Tomillo. *Orientación sociolaboral basada en itinerarios*. Fundación Tomillo, 2003.
- Marchioni, M. *Planificación social y organización de la comunidad*. Madrid: Editorial Popular, 1985.
- Marchioni, M. *Comunidad, participación y desarrollo*. Madrid: Editorial Popular, 1999.
- Gelpi E. *Educación permanente. Problemas laborales y perspectivas educativas*. Madrid: Editorial Popular/EOI, 1990.
- Gelpi E. *Identidades, conflictos y educación de adultos*. Madrid: Diálogos y Universidad, 1998.
- López, R. *Fundamentos políticos de la educación social*. Madrid: Editorial Síntesis, 2000.
- Morin, E. *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro*. Barcelona: Paidós Studio 2001.
- Plataformas de ONG de acción social 2006. *Plan estratégico del Tercer sector de acción social*. 2006.
- Reig, R. *Dioses y diablos mediáticos*. Barcelona: Urano Tendencias, 2004.

Bibliografia complementària:

- Ayuste, A. *Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar es transformar*. Barcelona: Graó, 1994.
- Barker, P. (coord.), *Vivir como iguales*. Buenos Aires: Paidós Studio, 1996.
- BICE (Bureau International Catholique de l'Enfance) *La resiliència o el realisme de l'esperança*. Barcelona: Claret, 1999.
- Caritas Española. *Intervenciones ante la exclusión social*. Documentación social, número 135. Octubre/desembre de 2004.
- Caritas Española. *La empresa de inserción a debate*. Documentación social. Caritas española, 2000
- Castells, M. *La era de la información. Economía y sociedad cultura*. Madrid: Alianza, 1997.
- Delors, J. *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Del Rio, E. *Formación y empleo. Estrategias posibles*. Barcelona: Paidós, 1991.
- Diputació de Barcelona. *Diversitat i Ciutadania. Bibliografia bàsica*. Diputació de Barcelona 2005
- Font, T; Allepuz, R. *Per una globalització més justa. Parlem?*. Barcelona: Justícia i Pau, 2002
- Lorenzo, A. *Vivències de Guínea*. La Roca del Vallès: Viena Memòria, 2000.
- Vigotski, L. *Pensament i llenguatge*. Vic: Eumo, 1988.

ASSIGNATURES OBLIGATÒRIES DE SEGON CURS

Programes d'Educació de Persones Adultes

Crèdits: 9 (8 ECTS) **Curs:** 2n

Professor/a: Anna Gómez i Mundó

Quadrimestre: Anual. **Obligatòria**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- a. Desenvolupar una actitud intel·lectual reflexiva i crítica de les diferents propostes que es presenten en el marc de l'educació de persones adultes.
- b. Desenvolupar la comprensió i anàlisi dels coneixements que diferents disciplines aporten a la teoria i a la pràctica de l'educació bàsica de persones adultes.
- c. Conèixer propostes organitzatives, metodologies i materials didàctics per a l'educació de persones adultes.

CONTINGUTS:

1. Perspectives actuals de l'Educació Bàsica de Persones Adultes:
 - Necessitats i ofertes de l'E.P.A. en la societat de la informació. El procés d'institucionalització de l'E.P.A.
 - Analfabetisme i analfabetisme funcional.
 - Àmbits i modalitats en l'educació de persones adultes. Altres propostes educatives: tertúlies, tallers, xarxes d'intercanvis...
2. La persona adulta com a aprenent:
 - Col·lectius participants.
 - La intel·ligència en la persona adulta. Bases teòriques.
 - Actituds i estereotips sobre l'aprenentatge de la persona adulta.
3. Propostes educatives des de, amb i per a les diferències:
 - Identitat i diferència. El procés educatiu possibilitador o inhibidor. Edisme, etnocentrisme, androcentrisme.
 - Aportacions des dels moviments socials: feminisme, ecologisme, interculturalisme, pacifisme...
4. Criteris metodològics en l'educació bàsica de persones adultes:
 - Les propostes curriculars: enfocament disciplinar, interdisciplinar i globalitzador.
 - Aportacions de Paulo Freire. La dimensió política de l'educació, la pedagogia de la pregunta, la pedagogia de la possibilitat...
 - L'educació de persones adultes com a pràctica de relació: conflicte, mediació, crisi.
5. Anàlisi de materials i recursos per a l'educació bàsica de persones adultes.
6. Espais i experiències d'educació de persones adultes.

En cadascun dels blocs temàtics es tractaran diferents programes d'educació de persones adultes:

- Programes d'alfabetització.
- Programes d'animació sociocultural.
- Programes de participació i desenvolupament comunitari.
- Programes de formació laboral (contínua i ocupacional).
- Programes d'accés al sistema educatiu formal.
- Programes de dinamització i participació ciutadana.

METODOLOGIA:

Les sessions de classe estan pensades com un espai de discussió, participació i aprenentatge compartit; es té cura que els continguts es presentin i treballin de forma problematitzadora, i oberta per ser debatuts per totes les persones participants. Prendran forma a partir de les aportacions de les persones del grup (amb la lectura de les reflexions del procés d'aprenentatge personal i el comentari de les lectures proposades). Les sessions de classe s'aprofitaran per conversar amb professionals dels àmbits de l'educació de persones adultes de manera que l'aula sigui espai de trobada i coneixença d'experiències i persones vinculades a l'àmbit.

Les sessions de treball dirigit seran els espais per relacionar de manera més rigorosa el treball de reflexió i coneixement realitzat a les sessions de classe amb la realitat viva de diferents contextos. La relació es farà a partir d'activitats d'anàlisi, observacions, entrevistes i grups de reflexió.

Les sessions de tutoria individual s'orienten per acompanyar el procés d'aprenentatge que l'alumne viu al llarg de l'assignatura. El nombre de tutories dependrà del desig i la necessitat tant de l'alumne com de la professora.

El Pla de Treball s'exposa a l'inici de curs en forma de proposta de l'assignatura. Cada persona haurà de dissenyar-se'l tenint en compte els seus desigs, inquietuds, disponibilitat de temps i accés a institucions, etc.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

La metodologia obliga que l'assignatura sigui una experiència viva de la complexitat de tot procés d'aprenentatge. Per aquest motiu l'escriptura d'un diari personal on es reflexioni i es plasmi tot el procés viscut al llarg del curs constitueix un element important per a l'avaluació de procés. Al llarg del curs l'alumne pot anar presentant petites entregues a la professora en les sessions de tutoria individual.

- Assistència, participació i implicació en desenvolupament de les sessions de classe.
- Tutories individuals d'avaluació del propi procés d'aprenentatge.
- Tutories de grup.

Avaluació de resultats:

- Treball en grup: realització d'un conjunt de treballs d'aproximació a diferents aspectes de la realitat educativa de l'àmbit d'educació amb persones adultes.
- Treball individual: relat descriptiu, reflexiu i integrador dels diversos aprenentatges personals realitzats al llarg del curs.
- Treball opcional: comentari d'un dels llibres proposats a la bibliografia.

L'autoavaluació serà un procés tingut en compte per tal que hi pugui haver una avaluació realment compartida i amb sentit.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Ayuste, Anna; et al. *Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar y transformar*. Barcelona: Graó, 1994.
- Diversos autors *Nuevas perspectivas críticas en educación*. Barcelona: Paidós, 1994.
- Diótima. *El perfume de la maestra*. Barcelona: Icaria, 2002.
- Flecha, Ramón. *Compartiendo palabras. El aprendizaje de las personas adultas a través del diálogo*. Barcelona: El Roure, 1997.
- Freire, Paulo. *L'educació com a pràctica de la llibertat*. Vic: Eumo Editorial, 1987.
- Freire, Paulo. *A la sombra de este árbol*. Barcelona: El Roure, 1997.
- Freire, Paulo.; Macedo, Donald. *Alfabetización. Lectura de la palabra y lectura de la realidad*. Barcelona: Paidós, 1989.
- Galeano, Eduardo. *Las palabras andantes*. Madrid: Siglo XXI, 1999.

Giroux, Henry; Flecha, Ramón. *Igualdad educativa y diferencia cultural*. Barcelona: El Roure, 1992.
Larrosa, Jorge.; Pérez de Lara, Núria. (comp.) *Imágenes del otro*. Barcelona: Virus, 1997.
Piussi, Anna M.; Mañeru, Ana (coords.) *Educación, nombre común femenino*. Barcelona: Octaedro, 2006.
Skliar, Carlos. *¿Y si el otro no estuviera ahí?. Notas para una pedagogía (improbable) de la diferencia*. Buenos Aires: Miño y Dávila, 2002.

Bibliografía complementària:

Edwards, Derek.; Mercer, Neil. *El conocimiento compartido*. Barcelona: Paidós, 1988.
Flecha, Ramón. *Educación de las personas adultas*. Barcelona: El Roure, 1994.
Giroux, Henry. *Cruzando límites. Trabajadores culturales y políticas educativas*. Barcelona: Paidós, 1997.
Medina, Oscar. *Modelos de educación de personas adultas*. Barcelona: El Roure, 1997.
Mercer, Neil. *La construcción guiada del conocimiento. El habla de profesores y alumnos*. Barcelona: Paidós, 1997.
Pascual, Agustí *Hacia una sociología curricular en educación de personas adultas*. Barcelona: Octaedro, 2000.
Trilla, Jaume. *Otras educaciones. Animación sociocultural, formación de adultos y ciudad educativa*. Barcelona: Anthropos, 1993.

Organització i Gestió de les institucions Educatives no Formals

Professora: M. Carme Aligué Pagès

Crèdits: 9 (8 ECTS)

Quadrimestre: Anual. Obligatòria

Presencial/No Presencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Adquirir estratègies aplicables al procés de planificació, funcionament i avaluació d'una institució d'educació no formal
- Saber analitzar projectes d'educació no formal així com pràctiques organitzatives i de gestió dutes a terme dins les institucions d'educació no formal
- Saber prendre decisions a partir de la reflexió i l'anàlisi sobre l'àmbit organitzatiu de les institucions educatives no formals
- Adquirir actituds favorables envers la reflexió, l'anàlisi i la innovació dins del camp de l'organització i la gestió de les institucions d'educació no formal

CONTINGUTS:

1. Característiques i principis organitzatius de les institucions d'educació no formal
 - 1.1 Definició i continguts de l'organització de les institucions d'educació no formal
 - 1.2 Concepció ecològica del centre
 - 1.3 Tipologia de les institucions
 - 1.4 Marc legal. Formes jurídiques de les entitats
 - 1.5 Legislació
2. Elements organitzatius de les institucions
 - 2.1 Components de la institució
 - 2.2 Valors/finalitats/objectius
 - 2.3 La realitat que ens envolta: els usuaris
 - 2.4 La realitat que ens envolta: l'entorn
 - 2.5 Estructura organitzativa: recursos materials, funcionals i humans
 - 2.6 Sistema relacional
 - 2.7 Modalitats d'organització de les institucions
 - 2.8 Organigrames
3. Anàlisi d'entitats
 - 3.1 Documentació de les entitats
 - 3.2 Anàlisi de la realitat. Necessitats de les institucions
4. Els projectes en les entitats. L'avaluació
 - 4.1 Nivells d'amplitud de les programacions
 - 4.2 Els projectes: Diagnòstic, planificació, execució, avaluació
 - 4.3 L'avaluació
5. La gestió econòmica
 - 5.1 Comptabilitat: assentaments comptables, comptes anuals
 - 5.2 Tresoreria
 - 5.3 Finançament de les entitats
6. La comunicació exterior en les entitats
 - 6.1 Finalitats de la comunicació
 - 6.2 Elements comunicatius

METODOLOGIA:

Les sessions de classe estaran enfocades a traspassar coneixements per part de la professora i el propi alumnat, a aplicar el coneixement a casos i situacions plantejades, a estructurar els continguts treballats així com a motivar l'alumnat per ampliar i aprofundir en els temes treballats mitjançant fonts d'informació diverses. Amb aquesta intencionalitat s'utilitzaran sessions expositives per part de la professora i de l'alumnat, anàlisi de casos, debats sobre punts del temari, visionat de vídeos...

Les sessions de treball dirigit es dedicaran bàsicament a la realització del treball grupal sobre la creació d'una institució de l'àmbit d'educació no formal on s'hauran d'aplicar els coneixements adquirits.

Les sessions de tutoria individual es dedicaran a fer un seguiment del procés d'aprenentatge individual de cada estudiant així com a recollir la valoració de l'estudiant sobre el desenvolupament de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Tutoria individual del procés d'aprenentatge
- Seguiment de l'assistència i de la participació a classe
- Treballs individuals sobre continguts del programa
- Exposicions de grup sobre continguts del programa
- Tutoria grupal de seguiment del treball grupal

Avaluació de resultats:

Treball grupal sobre la creació d'una institució de l'àmbit d'educació no formal
Dues proves individuals sobre els continguts dels programa

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Connors, T.D. (ed.). *Manual de les organitzacions no lucratives*. Vol. I i II. Alella: Pleniluni, 1998-99.
- Equipo Claves. *Aprendiendo a organizar nuestra asociación*. Madrid: Popular, 1994.
- Ibar, M. i Longas, J. *Com organitzar i gestionar una entitat*. Alella: Pleniluni, 1991.
- Lorenzo, M. i altres. *Enfoques en la organización y dirección de Instituciones Educativas Formales y no Formales*. Granada: G.E.U., 1998.
- Pérez Serrano, G. *Elaboración de proyectos sociales. Casos prácticos*. Madrid: Narcea, 2002.
- Tomàs, M. *Temes bàsics d'organització i gestió d'institucions d'educació no formal*. Bellaterra: Servei de publicacions de la UAB, 1997.
- Vernis, A. i altres. *La gestión de las organizaciones no lucratives*. Bilbao: Deusto, 1998.

Bibliografia complementària:

- Col·lecció "Dossiers. Barcelona associacions". Barcelona: Torre Jussana/Ajuntament de Barcelona
- Col·lecció "Útils pràctics. Barcelona associacions". Barcelona: Torre Jussana/Ajuntament de Barcelona
- Col·lecció "Quaderns pràctics per a Associacions". Cornellà de Llobregat: Fundació Esplai

Intervenció Educativa en Problemes Fonamentals de Desadaptació Social

Crèdits: 9 (8 ECTS) **Curs:** 2n

Professor/a: Joan Sala Baiget

Quadrimestre: Anual. Troncal

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

Es pretén que els alumnes s'introdueixin en els diferents conceptes i experiències que els apropin a l'estudi i a les realitats de distintes situacions d'inadaptació social que afecten especialment la infància i l'adolescència.

Conèixer i analitzar la ideologia i la metodologia d'intervenció de les alternatives socioeducatives més significatives dels àmbits dels Serveis Socials de Base, de l'Atenció a la Infància i Adolescència de tercer nivell i de Justícia Juvenil.

CONTINGUTS:

1. La inadaptació social:
 - Concepte d'inadaptació social.
 - Diferents tipus d'inadaptació
 - Trets essencials objectius de la condició marginal.
 - Repercussions subjectives de la condició marginal.
2. Socialització, sociabilitat, cultura i educació.
3. Alteracions i dificultats cristal·litzades en el subjecte inadaptat
4. Els maltractaments a infants. Classificacions de Josep Maria Rueda i Antoni Inglés.
5. Teories explicatives de la inadaptació social:
 - Model Repressiu
 - Model Assistencial
 - Model Terapèutic:
 - Model Biologista
 - Model Psicologista
 - Model Sociologista
 - Model Educatiu-Responsabilitzador
6. Principis d'Intervenció Educativa
 - Principis Fenomenològics
 - Principis d'Orientació Educativa
 - Principis relacionats amb la dignitat del menor.
 - Principis generals recollits per l'Administració catalana
7. Directrius per a l'acció educativa:
 - Personalització
 - Participació
8. Àmbits d'Intervenció
 - 8.1. - Àmbit de la Protecció d'Infància i Adolescència:
 - Circuit de Protecció de la Infància i Adolescència a Catalunya:
 - Serveis Socials d'Assistència Primària, EBASP o UBASP
 - Serveis Socials Especialitzats: EAIA
 - Serveis de DGAIA: Centres d'Acolliment i CRAES
 - Serveis d'ICAA: Adopció i Acolliment

8.2- Àmbit de Justícia Juvenil:

- Principis d'Intervenció Educativa fonamentals en aquest àmbit:
- Llei de Responsabilitat Penal del Menor (L.O. 5/00)
- Les mesures educatives:
- Medi Obert
- Medi Semiobert
- Medi Tancat

METODOLOGIA:

- *Les sessions de classe*, al llarg de tot el curs, serviran per proporcionar les idees clau de cada tema i per ajudar a organitzar la recerca que els estudiants hauran de fer necessàriament, per tal d'ampliar-les i aprofundir-les, basant-se en les eines i recursos proporcionats pel professor.
- *Les sessions de treball dirigit* són espais perquè els estudiants puguin aprofundir, durant el primer quadrimestre, en aspectes més teòrics i conceptuals de la desadaptació social, mitjançant el visionat de pel·lícules i documentals –amb els posteriors treballs individuals i col·lectius– les lectures d'articles de diaris i revistes especialitzades, així com debats sobre temes d'actualitat. També, durant el primer quadrimestre, es farà un treball individual, la temàtica del qual es pactarà entre el professor i cada estudiant.
- *Les sessions de treball dirigit* del segon quadrimestre se centraran en els diferents àmbits de treball de l'educador social. En funció del lloc on cadascú ha fet les Pràctiques I, es faran grups de treball de persones que hagin estat en el mateix àmbit o en àmbits semblants. Cada grup prepararà una exposició per a tota la classe. En alguns temes, els que despertin més interès, es podrà comptar amb el suport d'un professional extern, expert en la matèria de què es tracta. Com a mínim es mirarà de comptar amb la presència de tres professionals d'àmbits diferents. Aquests treballs seran avaluats conjuntament pel professor i la resta de la classe.
- *Les sessions de tutoria individual* es destinen a fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Al llarg del curs cada estudiant haurà d'haver fet, com a mínim, dues tutories individuals.
- *El Pla de Treball* és l'eina que serveix per planificar el treball de cada estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cadascun dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari de cada tema, que es lliura al començament del curs, perquè l'estudiant planifiqui el treball a realitzar en cada unitat temàtica.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Al final de cada tema els estudiants elaboren un esquema amb les fonts d'informació bàsiques i complementàries del tema corresponent i adjunten una reflexió sobre el seu procés d'aprenentatge.
- Tutories individuals extres el primer quadrimestre per anar avaluant el treball individual.
- Tutories de grup per al seguiment del treball grupal del segon quadrimestre i la preparació de la corresponent exposició oral.

Avaluació de resultats:

- Al final del primer quadrimestre es farà una prova escrita sobre la matèria impartida, que valdrà el 70% de la nota. El 30% restant correspondrà al treball individual. Només es farà la mitjana quan s'hagi realitzat de forma obligada la prova escrita i lliurat el treball individual.
- Al final del segon quadrimestre es farà una prova escrita sobre la matèria impartida durant aquest període que valdrà també el 70%. El 30% restant correspondrà al treball de grup i a l'exposició oral, en la qual també es comptarà amb l'avaluació de la resta de la classe. Només es farà la mitjana quan s'hagi realitzat la prova escrita i s'hagi dut a terme l'exposició oral.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Amorós, P. *Metodologia d'intervenció en medi obert*. Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1993.
- Casas, F. *Infancia: perspectivas psicosociales*. Barcelona: Paidós, 1998.
- Delgado, B. *Historia de la infancia*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Fernández Del Valle, J. i Fuertes, I. *El acogimiento residencial en la protección a la infancia*. Madrid: Pirámide, 2000.
- Folch i Soler, A. *Ramon Albó i Martí*. Barcelona: Oikos-tau, 1995.
- Funes, J. *Intervenció psicopedagògica sobre problemes de desadaptació social*. Barcelona: Ediuoc, 1997.
- Garrido, V. *La reeducación del delincuente juvenil*. València: Tirant lo Blanch, 1992.
- Gervilla, A. *Familia y sociedad: menores en situación de riesgo*. Madrid: Dykinson, 2000.
- Goleman, D. *Intel·ligència social*. Barcelona: Kairós, 2007.
- Inglés, A. *El maltractament d'infants a Catalunya*. Barcelona: DEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 2000.
- Landry, M. *Procesos clínicos en educación especializada*. Barcelona: Graó, 2005.
- Panchón, C. *Manual de Pedagogía de la inadaptación social*. Barcelona: Dulac Edicions, 1998.
- Panchón, C. *Situación de menores de 16 a 18 años en centros de protección*. Barcelona: Dulac Edicions, 2001.
- Parcerisas, A. *Didáctica en educación social*. Barcelona: Graó, 1999.
- Santolaria, F. *Reeducación Social. La obra pedagógica de Josep Pedragosa*. Barcelona: Direcció General de Protecció i Tutela de Menors. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1984.
- Santolaria, F. *Marginación y educación: Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea*. Barcelona: Ariel Educación, 1997.

Bibliografia complementària:

- Aguilera, E. *Projecte reeducatiu per al menor inadaptat*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 1983.
- Arqueo, M. *Educación de calle*. Madrid: Editorial Popular, 1998.
- Bonal, R. *La pedagogia al carrer*. Barcelona: Editorial Claret, 1995.
- Bringiotty, I. *La escuela ante los niños maltratados*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Capdevila, M. i Ferran, M. *Els menors estrangers indocumentats no acompanyats*. Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 2003.
- Costa, P. *Tribus Urbanas*. Barcelona: Paidós, 1997.
- DGAI. *Què són els EAIA?* Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1988.
- GGAI. *Projecte Educatiu marc del Servei de Centres*. Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1992.
- Filella, G. *La intervenció psicopedagògica en el context no formal*. Lleida: Pagés Editors, 1999.
- Funes, J. *Mediació i justícia juvenil*. Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1994.
- González, B. *El adolescente marginal. Escuela y Trabajo*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2001.
- Núñez, V. *Modelos de educación social en la época contemporánea*. Barcelona: PPU, 1990.
- Ortega, J. *Educación social especializada*. Barcelona: Ariel Educación, 1999.
- Ruiz, C. *Educación social. Viejos usos y nuevos retos*. València: Universitat de València, 2003.
- Singer, L.R. *Resolución de conflictos*. Barcelona: Paidós, 1996..

Pràctiques I

Crèdits: 16 (11 ECTS) **Curs:** 2n.

Quadrimestre: Anual. **Troncal**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

PROFESSORS TUTORS:

Tots els professors i les professores de la Facultat d'Educació que imparteixen docència a la Diplomatura d'Educació Social.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES:

Núria SIMÓ i GIL, coordinadora dels estudis d'Educació Social

Les *Pràctiques I* estan concebudes amb la finalitat de conèixer d'una forma més profunda la pràctica professional en una institució, servei o centre relacionat amb l'educació social. Les tasques principals que desenvoluparà l'estudiant són:

1. La participació en el treball professional, com a ajudant o col·laborador dels educadors del centre de pràctiques.
2. L'aprofundiment en el coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius als quals s'atén i s'educa.
3. L'observació i la reflexió més sistemàtica de la pràctica educativa del centre i de la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant.

Les *Pràctiques I* es duran a terme en un centre o institució que pertanyi a algun dels tres àmbits d'actuació de l'educació social que estableix el reial Decret 1420/1991:

- a. Animació sociocultural i educació en el temps lliure.
- b. Educació de les persones adultes i estructures educatives al llarg de la vida.
- c. Educació especialitzada.

Es procurarà que durant els dos períodes de pràctiques que hi ha a la Diplomatura d'Educació Social –a segon i tercer curs–, l'estudiant realitzi les pràctiques en centres diferents, encara que pertanyin al mateix àmbit d'actuació.

En tractar-se del primer contacte continuat i sistemàtic que la majoria d'estudiants manitndran amb un centre, servei o institució d'educació social, aquest període pretén ser una iniciació a la pràctica professional (més que no pas un aprofundiment), a partir de la qual l'estudiant haurà d'obtenir una visió general del centre de pràctiques i del treball educatiu que s'hi duu a terme.

OBJECTIUS:

1. Conèixer de prop el treball educatiu que es duu a terme en el centre de pràctiques i participar-hi activament sota la tutela del tutor del centre.
2. Aprofundir en el coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius atesos en un dels àmbits d'actuació de l'educació social.
3. Observar la pràctica educativa en un àmbit d'actuació de l'educació social
4. Reflexionar de forma sistemàtica sobre la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant en el centre.

PLA DE TREBALL:

Els objectius més concrets –o tasques a realitzar per l'estudiant durant les pràctiques– variaran en funció de les característiques del centre. Aquests objectius o tasques concretes s'acordaran durant els pri-

mers dies de l'estada de pràctiques pel tutor o la tutora del centre, l'estudiant en pràctiques i el tutor o tutora de la Universitat.

Aquestes tasques s'especificaran en un document, una còpia del qual es lliurarà a cada una de les parts (el tutor del centre de pràctiques, l'estudiant i el tutor de la Universitat).

Un altre aspecte important serà la reflexió que l'estudiant haurà d'anar fent durant el període de pràctiques sobre la realitat social i cultural dels usuaris atesos en el centre, sobre la pràctica educativa que s'hi duu a terme i sobre la seva pròpia pràctica com a estudiant. Aquesta reflexió quedarà recollida de forma sistemàtica en el *Diari de Camp* de les pràctiques.

Al final del període de pràctiques i dins del termini establert, l'estudiant lliurarà al tutor de la Universitat la *Memòria de Pràctiques I*. Aquesta memòria haurà d'incloure els següents apartats:

- Anàlisi de l'entorn de la institució de pràctiques.
- Anàlisi de la institució de pràctiques.
- Estudi del grup o persones a les quals s'atén en aquesta institució.
- Treball socioeducatiu que duu a terme l'equip de professionals de la institució.
- Descripció i valoració de les tasques que haurà realitzat durant el període de pràctiques.
- Valoració general de les pràctiques.

TEMPORALITZACIÓ:

La durada de les *Pràctiques I* és de 8 setmanes i es realitzaran durant un període intensiu en els mesos de gener i febrer. El nombre total d'hores al centre és de 200, a raó d'unes 25 hores setmanals. De tota manera, el total d'hores i l'horari de pràctiques (la distribució de les hores de pràctiques durant la setmana i durant tot el període de pràctiques) variarà en funció de les característiques i necessitats del centre, a les quals s'adaptarà l'estudiant que hi faci les pràctiques.

La resta d'hores de treball de l'estudiant serviran per fer el diari de camp, assitir a les tutories individuals amb el tutor del centre, realització d'entrevistes per conèixer més a fons la realitat social i cultural del centre i cercar material per a l'elaboració del projecte d'intervenció educativa.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- L'assistència al centre durant el període intensiu establert i l'assistència a reunions i a altres activitats de la institució, sempre i quan aquesta ho autoritzi.
- L'assistència a les sessions de formació de pràctiques i les tutories amb el tutor o tutora de la Universitat.
- El procés d'elaboració del Diari de Camp i dels apartats de la Memòria de Pràctiques, que cal presentar al professor tutor dins dels terminis acordats.

Avaluació de resultats:

Per a la determinació de la nota final –que serà posada pel professor tutor– es valorarà el grau d'assoliment dels objectius generals de les Pràctiques I, a partir de:

1. L'informe del tutor del centre –que haurà de ser positiu– confirmat en l'entrevista i visita al centre.
2. L'intercanvi d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.
3. El Diari de Camp i la Memòria de Pràctiques.

Des del curs 2006-07, i per aprovació de la Comissió Acadèmica de la UVic, l'assignatura de Pràctiques I d'Educació Social és anual i té una única convocatòria el mes de juny.

Social Education in Europe

Crèdits: 6(5 ECTS) **Curs:** 2n.

Professors: Marta Corominas i Salom i Jon Telford

Quadrimestre: 2n. **Obligatòria**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

*Assignatura en anglès

OBJECTIVES OF THE COURSE:

This course is intended to offer students an introduction to the diversity of Social Education work being done in Europe. Through an introduction to the evolution of the concept of Social Education, an examination of current issues affecting this field (new technologies, social change, migration...), and the presentation of personal experiences of Social Education work in different European countries, students are encouraged to contextualise Social Education in Catalonia and develop their capacity for a critical appraisal of its practice.

This course is taught in English. In part this reflects the University's commitment to the Bologna Process of unifying criteria for higher education throughout the European Union, and in part it reflects a desire to develop students' capacity to work in this increasingly mobile and multi-lingual world. Students' English level will be tested in advance; **those who have difficulties are expected to prepare themselves by taking advantage of the opportunities offered by the University (including the specific preparation during the first term) to improve their level of English comprehension.**

CONTENTS:

Part 1: An introduction to Social Education in Europe

A series of 4 sessions by lecturers from the University of Vic, including:

- the historical evolution of the concept of Social Education
- an examination of the cultural, political and social diversity of Europe
- Social Education work in the 21st century – a time of constant and accelerating change
- similarities and differences in the practice of Social Education work in different European countries.

Part 2: Personal experiences of Social Education work in Europe

A series of talks by visiting speakers with direct personal experience of Social Education work in different European countries describing:

- the political and social context of the work
- description of the project, its organisation and the services offered
- the users of the service
- reflections on their experience

METHODOLOGY:

Class-work: Lectures: Talks by lecturers from the University of Vic (Part 1) and by visiting lecturers from other universities or Social Education workers (Part 2).

Directed work: This will include group discussions, time for clarifying difficulties arising from the use of the English language, and other group-based work.

Tutorial sessions: This time will be used to offer guidance and support to students in their preparation of assessed work.

ASSESSMENT:

1. During Part 1 of the course, students will be expected to work in small groups to undertake an information search (using Internet and/or other English language sources) to produce a profile of the social, political and economic conditions in one of the 27 countries of the EU. In addition, and of particular importance, they will report on the work done by a Social Education project in 'their' country. These profiles will be presented, orally and with a written summary, during Part 2 of the course. This work represents 30% of the final mark.
2. At the end of Part 1, students will be required to take an exam on the contents of the four talks. This represents 30% of the final mark.
3. In June, students will be required to present an individual written piece of work comparing one of the Social Education experiences presented in Part 2 with a similar project in Catalonia, examining and explaining both the differences and the similarities. This work represents 40% of the final mark.

PLEASE NOTE: While students are expected to have a good enough level of English to enable them to follow the talks and work with information sources in this language, they are free to Catalan in class and in the assessed work

Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació

Crèdits: 6 (5 ECTS) **Curs:** 2n

Professor/a: Marta Marimon i Martí

Quadrimestre: Segon quadrimestre. **Troncal**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

1. Prendre consciència de l'impacte social de les tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC) a la societat actual i, en especial, a l'àmbit de l'educació no formal.
2. Familiaritzar-se amb els equipaments informàtics i adquirir destreses en la utilització dels diversos tipus de programes informàtics d'accés, gestió i tractament de la informació.
3. Conèixer els recursos telemàtics i les seves aportacions a la cerca d'informació i a la comunicació, en especial pel treball socioeducatiu en xarxa.
4. Conèixer les principals propostes educatives institucionals a Catalunya per a la integració de les TIC, com a eines d'alfabetització digital, i analitzar-ne els diversos àmbits d'utilització.
5. Analitzar els efectes dels mitjans de comunicació de masses que es deriven de la seva especificitat tecnològica i expresiva, de les temàtiques que tracten i de la manera com les tracten.
6. Relacionar l'educació i els mitjans de comunicació de masses com a agents que poden generar aprenentatges i induir valors i pautes de comportament específics.
7. Planificar projectes d'intervenció socioeducativa en els quals s'utilitzin les TIC.
8. Potenciar la innovació educativa i professional.

CONTINGUTS:

1. Implicacions socials i educatives de la Societat de la Informació.
2. Alfabetització digital: eines informàtiques d'accés, gestió i tractament de la informació.
3. Eines cognitives digitals: blogs, wikis, móns virtuals, relats digitals.
4. Recursos educatius a Internet: webs de caràcter institucional, bases de dades, publicacions electròniques.
5. Projectes d'intervenció socioeducativa en l'ús de les TIC: planificació, disseny i avaluació.
6. Treball socioeducatiu en xarxa.
7. Treball socioeducatiu en xarxa.

METODOLOGIA:

Les sessions de classe serviran perquè el professorat introdueixi cada bloc de contingut de l'assignatura que després l'estudiant haurà de treballar. També es faran algunes lectures de referència, que seran debatudes presencialment o virtualment.

Les sessions de treball dirigit són espais amb dues finalitats:

- a) per realitzar una sèrie d'activitats de cadascun dels blocs de contingut exposats a les sessions de classe.
- b) per realitzar un treball final que integri els coneixements adquirits.

Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Al llarg del curs cada estudiant haurà fer dues tutories individuals (com a mínim).

El Pla de Treball és l'eina que serveix per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que es lliurarà al començament de curs a fi que l'estudiant planifiqui el treball a realitzar, i que s'haurà d'anar revisant en períodes concrets.

AVALUACIÓ:

Per aprovar l'assignatura caldrà superar satisfactòriament tant l'avaluació de procés com la de resultats.

Avaluació de procés:

– Realització d'activitats de classe (30%).

– Reflexions a partir de lectures recomanades i participació activa de l'estudiant en diferents debats (20%).

Tutoria individual del procés d'aprenentatge seguit a l'assignatura.

Avaluació de resultats:

– Realització d'un treball final (50%).

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Casado, R. "Alfabetización digital ¿Qué es y cómo debemos entenderla?" a Casado, R. (coord.) Claves de la alfabetización digital. Barcelona: Ariel, 2007.

Castells, M. *La era de la información. Economía, sociedad y cultura*. Vol. 1, 2, 3. Madrid: Alianza, 1997.

Majó, J. *Chips, cables y poder. La clase dominante en el siglo XXI*. Barcelona: Planeta, 1997.

Maldonado, T. *Crítica de la razón informàtica*. Barcelona: Paidós, 1998.

March, M.X. "Els mitjans de comunicació social com a agents d'educació social". *Educació Social*, revista d'intervenció socioeducativa, 1997, núm. 7, p.21-40.

Majó, J. i Marquès, P. *La revolució educativa en la era Internet*. Barcelona, Cisspraxis, 2002.

Martínez, A. "La enseñanza y el aprendizaje de las tecnologías de la información y la comunicación en la intervención socioeducativa". *Cuadernos de trabajo social*, 2004, vol. 17, p.237-253.

McLuhan, M. *La Aldea global transformaciones en la vida y los medios de comunicación mundiales en el siglo XXI*. Barcelona: Gedisa, 1995.

Negroponte, N. *El Mundo digital un futuro que ya ha llegado*. Barcelona: Ediciones B, 1999.

Postman, N. *La desaparició de la infantesa*. Vic: Eumo Editorial, 1990.

Reig R. *Medios de comunicación y poder en España prensa, radio, televisión y mundo editorial*. Barcelona: Paidós, 1998.

San José, C. *Tecnologías de la información en la educación*. Madrid: Anaya Multimedia, 1998.

Sancho, J.M. *Para una tecnología educativa*. Barcelona: Gedisa, 2000.

Wolf, M. *Los efectos sociales de los media*. Barcelona: Paidós, 1994.

Wolton, D. *Internet, ¿y después? Una teoría crítica de los nuevos medios de comunicación*. Barcelona: Gedisa, 2000.

Bibliografia complementària:

Webs recomanades:

Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya: <http://www.ceesc.es>

El Portal d'Educació Social: <http://www.eduso.net>

Projecte Òmnia. Accés a les Noves Tecnologies: <http://www.xarxa-omnia.org>

Ministerio de Educación y Ciencia. Tecnologías de la Información y la Comunicación educativas: <http://wwwn.mec.es/educa/tice/index.html>

Unesco: <http://www.unesco.org>

Pangea, Internet solidario: <http://www.pangea.org>

Revista Mitjans: <http://mitjans.pangea.org/>

Enciclopedia virtual de Tecnología Educativa: <http://dewey.uab.es/pmarques/evte.htm>

ASSIGNATURES OBLIGATÒRIES DE TERCER CURS

Pedagogia Social

Crèdits: 9 (8 ECTS) **Curs:** 3r

Professora: Isabel Carrillo i Flores

Quadrimestre: Anual. **Obligatòria**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Aproximar-se a la pedagogia social a partir de la seva delimitació conceptual i evolució històrica
- Conèixer i analitzar diferents veus que, des d'àmbits de coneixement diversos –sociologia, filosofia, psicologia...–, fonamenten i són referent per a la pedagogia social.
- Impulsar processos de reflexió-acció que permetin vincular el pensar pedagògic amb la pràctica educativa.

CONTINGUTS:

I. Aproximació a la pedagogia social:

1. El pensar pedagògic: temps i espais de l'educació –història, present i futur.
2. El pensar pedagògic: processos de l'educació –mirar, sentir, pensar, idear, actuar.
3. El pensar pedagògic en un món globalitzat.

II. Pensaments que conflueixen en el pensar pedagògic:

4. La comprensió de la realitat.
5. Clarificació i autoconeixement.
6. Diàleg i resolució de conflictes.
7. Judici, empatia i autonomia moral.

III. La pedagogia social, un espai de reflexió, de projecció de l'educació i de transformació:

8. Pedagogies vinculades amb la vida.
9. Pedagogies que pensen en la dimensió política de l'educació.
10. El pensar pedagògic des dels moviments socials i educatius.

IV. Del pensar ètic i polític a l'acció pedagògica.

11. El pensar la democràcia: construir la llibertat i la igualtat en la diversitat.
12. El pensar la solidaritat: construir la pau i la sostenibilitat.
13. El pensar la sensibilitat: construir l'afectivitat i el respecte.
14. El pensar la utopia: construir el compromís transformador.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Aldana, C. *Pedagogía Crítica*. Guatemala: Serviprensa Centroamericana, 2001.

Diversos autors *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona: Cisspraxis, 2000.

Equipo de Educación Popular. *Pedagogía de la resistencia*. Buenos Aires: América Libre-Ediciones Madres Plaza de Mayo, 2004.

Freire, P. *Pedagogía del oprimido*. Madrid: Siglo XXI, 1993.

López, J.A. *Tratado de pedagogía social*. Barcelona: Cooperativa Sant Jordi, 1999.

Luzuriaga, L. *Pedagogía social y política*. Buenos Aires: Losada, 1968 (5a ed.).

- Mallart, J.; Teixidó, M.; Vilanou, C. (ed.). *Repensar la pedagogia, avui*. Vic/Barcelona: Eumo/Societat Catalana de Pedagogia, 2001.
- Natorp, P. *Pedagogía social. Teoría de la educación de la voluntad sobre la base de la comunidad*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2001.
- Núñez, V. *Modelos de educación social en la época contemporánea*. Barcelona: PPU, 1990.
- Núñez, V. *Pedagogía social: cartas para navegar en el nuevo milenio*. Buenos Aires: Santillana, 1999.
- Núñez, V. *La educación en tiempos de incertidumbre: las apuestas de la Pedagogía Social*. Barcelona: Gedisa, 2002.
- Ortega, J. *Pedagogía social especializada*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Petrus, A. (coord.). *Pedagogía social*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Raths, Louis; Harmin, Merrill; Simon, Sidney. *El sentido de los valores en la enseñanza*. Mexico: Editorial Hispanoamericana, 1967.
- Tonucci, Francesco. *Cuando los niños dicen ¡Basta!* Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 2004.
- Torres, Carlos. *Educación, poder y biografía. Diálogos con educadores críticos*. México: Siglo XXI, 2004.
- Turiel, Elliot; Enesco, Ileana; Linaza, Josetxu. (comp.). *El mundo social en la mente infantil*. Madrid: Alianza, 1989.
- Vidal-Beneyto, José (ed.). *Derechos Humanos y diversidad cultural*. Barcelona: Icaria, 2006.

Bibliografia complementària:

- Aubert, Adriana; Duque, Elena; Fisas, Montserrat; Valls, Rosa. *Dialogar y transformar. Pedagogía Crítica del Siglo XXI*. Barcelona: Graó, 2004.
- Bauman, Zygmunt. *Vidas desperdiciadas. La modernidad y sus parias*. Barcelona: Paidós, 2005.
- Bobbio, Norberto. *Igualdad y libertad*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Boff, Leonardo. *Ética planetaria desde el Gran Sur*. Madrid: Trotta, 2001.
- Camps, Victoria. *Virtudes Públicas*. Madrid: Espasa Calpe, 1990.
- Carrillo, Isabel. (coord.). *Diez valores para el siglo XXI*. Barcelona: Cisspraxis, 2005.
- Chomsky, Noam. *La (des)educación*. Barcelona: Crítica, 2001.
- Casanova, Olga. *Ética del silencio*. Madrid: Anaya, 1998.
- Dahl, R. *La democracia. Una guía para ciudadanos*. Madrid: Taurus, 1999.
- Diversos autors *Les organitzacions no governamentals per al desenvolupament a Catalunya*. Barcelona: Caixa Catalunya, 1999.
- Fernández Enguita, M. *Sociología de la educación*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Galeano, E. *Patas arriba. La escuela del mundo al revés*. Madrid: Siglo XXI, 1998.
- Guisán, E. *Más allá de la democracia*. Madrid: Tecnos, 2000.
- Hommes, T. *El derecho a la equidad*. Barcelona: Icaria, 1997.
- Kohlberg, L. *Psicología y desarrollo moral*. Bilbao: Desclée Borwer, 1992.
- López, R. *Fundamentos políticos de la educación social*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Marina, J.A.; de la Válgoma, M. *La lucha por la dignidad. Teoría de la felicidad política*. Barcelona: Anagrama, 2000.
- Martínez Bonafé, Jaume (coord.). *Ciudadanía, poder y educación*. Barcelona: Graó, 2003.
- Puig, J.M. *La construcción de la personalidad moral*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Piaget, Jean. *El criterio moral en el niño*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.

Intervenció Socioeducativa en el Camp de les Discapacitats

Crèdits: 9 (8 ECTS) **Curs:** 3r

Professora: Olga Pedragosa Xuclà

Quadrimestre: Anual. **Obligatòria**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Conèixer el marc conceptual actual de la discapacitat des d'un punt de vista ampli (mèdic, ètic, pedagògic, sociològic...) i particular (definicions, propostes de classificació, legislació...) i les seves implicacions en el terreny de l'acció socioeducativa.
- Adquirir els criteris generals per a l'anàlisi, disseny, programació i avaluació en el treball amb l'àmbit de la discapacitat en programes d'acció social i educativa i els criteris socioeducatius per a les àrees de la vida diària de la persona amb discapacitat.
- Conèixer i analitzar els rols i funcions de l'educador/a social en els diferents contextos o àmbits d'acció socioeducativa en el camp de les disminucions.
- Incorporar elements actitudinals positius en relació a la *diferència* en general i a la discapacitat en particular en la tasca socioeducativa amb el col·lectiu.

CONTINGUTS:

1. Marc conceptual entorn la discapacitat
 - a. Introducció a les diferències individuals i a la discapacitat com a realitat social. Les actituds i les persones amb discapacitat. La construcció social de la diferència.
 - b. Evolució històrica i tendències actuals entorn la comprensió de la discapacitat
 - c. Propostes actuals en la definició, classificació i tipologia de discapacitats. Discapacitat i dependència.
 - d. Legislació vigent sobre l'atenció a les persones amb discapacitat
 - e. Principis bàsics de l'atenció a les persones amb discapacitat. Principi de normalització. Teoria de valorització dels rols socials. Qualitat de vida. Autodeterminació. Vida independent.
2. Acció educadora entorn de la discapacitat
 - a. Les persones amb disminució com a protagonistes de l'acció socioeducativa
 - b. Educador i educadora social com a professional de l'acompanyament social.
 - c. Avaluació i anàlisi de necessitats socioeducatives de les persones amb discapacitats
 - d. La resposta educativa: Objectius i continguts (PEI)
 - e. Estratègies metodològiques. Activitats i materials.
 - f. La modificació d'actituds.
3. Serveis i recursos d'atenció a les persones amb discapacitat i el seu entorn
 - a. Allarg de la vida: etapa preescolar i escolar, vida adulta, tercera edat
 - b. En les diferents àrees de la persona: quotidianitat, temps lliure, família, integració laboral...
 - c. La família de la persona amb discapacitat
4. Aspectes específics de l'atenció socioeducativa als diferents tipus de discapacitats
 - a. Les persones amb discapacitat psíquica
 - b. Les persones amb discapacitat física
 - c. Les persones amb discapacitat derivada de trastorns de salut mental
 - d. Les persones amb discapacitat sensorial

METODOLOGIA:

Les sessions de classe es plantejaran com un espai per aportar aquells continguts fonamentals de l'assignatura que es complementaran en les sessions de treball dirigit i el treball dels alumnes. Es combinaran l'exposició per part de la professora amb activitats de debat, aportació d'experiències, l'anàlisi de documents i vídeos i la confrontació d'idees.

Les sessions de treball dirigit aniran destinades fonamentalment a desenvolupar a nivell pràctic els continguts de les sessions de classe. En aquest sentit seran sessions de treball en equip entorn l'anàlisi de casos pràctics, experiències, propostes d'intervenció, temàtiques transversals o complementàries... Es destinaran sessions de treball dirigit també al desenvolupament del treball de grup.

Les sessions de tutoria individual serviran per fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Al llarg del curs caldran com a mínim 1 tutoria individual i 2 mes de grupals.

El Pla de Treball és l'instrument que concreta els objectius, activitats i treball per a l'estudiant que facilitarà la professora a l'inici de cada tema per a facilitar la planificació i organització del treball.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Tutories individuals de seguiment de l'aprenentatge de l'estudiant (1 d'obligatòria)
- Tutories grupals de seguiment de l'elaboració del treball de grup (2 d'obligatòries)

Avaluació de resultats:

- Diari individual de l'assignatura i del procés d'aprenentatge de l'estudiant (30%).
- Treball en grup (30%) (1r quadrimestre presentació escrita, 2n quadrimestre presentació oral)
- Assistència i participació (10%) (compliment de tutories obligatòries i assistència i participació en les sessions de classe i treball dirigit)
- Prova de l'assignatura (30%) (2n quadrimestre)

És imprescindible presentar dins dels terminis establerts a l'inici de curs i aprovar cadascun dels elements d'avaluació per poder aprovar l'assignatura. Així mateix, l'assistència a les tutories obligatòries és condició necessària perquè la resta d'activitats d'avaluació es tinguin en consideració. Les notes de cada activitat faran mitjana amb la resta només en el cas que totes elles siguin iguals o superiors a 5.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Allué, M. *Discapacitados. La reivindicación de la igualdad en la diferencia*. Barcelona: Bellaterra, 2003.
- Barton, L. (Comp.) *Discapacidad y sociedad*. Madrid: Ediciones Morata, 1998
- Díaz, R.M. *Personas con discapacidad: una aproximación desde el trabajo social*. Sevilla: Aconcagua, 2003.
- Martínez, N. *Juventud y discapacidad. Programas y herramientas para facilitar la transición a la vida adulta*. Bilbao: Mensajero, 2002.
- Palliserà, M. *Atenció a persones adultes amb discapacitat psíquica*. Girona: Universitat de Girona, 1998.
- Planella, J. *Subjectivitat, dissidència i Dis-K@pacitat. Pràctiques d'acompanyament social*. Barcelona: Claret, 2004.
- Puigdellivol, I. (Coord.) *Necessitats educatives especials*. Vic: Eumo Editorial, Barcelona: Publicacions UB, Publicacions UAB, 1993.
- Salvador, F. (Dir.) *Enciclopedia psicopedagógica de necesidades educativas especiales*. Archidona (Màlaga): Aljibe, 2 vol. 2001.

Shalock, R.L. i Verdugo, M.A. *Calidad de vida. Manual para profesionales de la educación, salud y servicios sociales*. Madrid: Alianza Editorial. 2003.

Skiliar, C. *¿Y si el otro no estuviera ahí? Notas para una pedagogía (improbable) de la diferencia*. Buenos Aires: Miño y Dávila. 2002.

Verdugo, M.A.; Jordan de Urríes, F. *Apoyos, autodeterminación y calidad de vida*. Salamanca: Amarú. 1996.

Bibliografía complementària:

Casado, P. *Panoràmica de la discapacitaci3*. Barcelona: Col. Intress, 1991.

Diaz, R.M. *Personas con Discapacitaci3: Una aproximaci3 desde el Trabajo Social*. Sevilla: Aconcagua Libros, 2004.

L3pez, M. *Lecturas sobre integraci3 escolar y social*. Barcelona: Paid3s, 1997.

Mardomingo, M.J. *Psiquiatrìa para padres y educadores. Ciencia y arte*. Madrid: Narcea Ediciones, 2002.

Muntaner, J. *La sociedad ante el deficiente mental: normalizaci3, integraci3 educativa, inserci3 social y laboral*. Madrid: Narcea, 1998.

Pallisera, M. *Transici3 a la edad adulta y vida activa de personas con discapacitaci3 psiquica*. Barcelona: EUB, 1996.

Pastor, C., Alda, A., Besques, J., Fern3ndez, E.: "El "contactor directo" o "exposici3" una estrat3gia de intervenci3 para la modificaci3 de actitudes hacia la par3lisis cerebral en los futuros educadores y educadoras sociales". Dins Miñambres, A.; Jov3, G. *La atenci3 a las necesidades educativas especiales: de la educaci3 infantil a la universidad*. Universitat de Lleida, 2000.

P3rez-Campanero, M.P. *Como detectar las necesidades de intervnci3 socioeducativa*. Madrid: Narcea, 1991.

Pujol3s, P. *Atenci3 a la diversidad y aprendizaje cooperativo en la Educaci3 Obligatoria*. Archidona (M3laga): Aljibe, 2001.

Schalock, R.L., Verdugo, M.Á. *Calidad de vida: manual para profesionales de la educaci3, salud y servicios sociales*. Madrid: Alianza, 2003.

Sinason, V. *Comprendiendo a tu hijo discapacitado*. Barcelona: Paid3s.

Pràctiques II

Crèdits: 16 (11+5 ECTS)

Curs: 3r.

Quadrimestre: Anual. Troncal

Presencial/ Semipresencial: Presencial

PROFESSORS TUTORS:

Tots els professors i les professores de la Facultat d'Educació que imparteixen docència a la Diplomatura d'Educació Social.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Núria SIMÓ i GIL, coordinadora dels estudis d'Educació Social.

Les *Pràctiques II* estan concebudes per conèixer d'una forma més profunda la pràctica professional en una institució, servei o centre relacionat amb l'educació social. Les tasques principals que desenvoluparà l'estudiant són:

1. La participació en el treball professional, no només com a ajudant o col·laborador dels educadors del centre de pràctiques, sinó també, d'una manera més directa –sempre sota la tutela del tutor del centre– per mitjà del disseny, aplicació i valoració d'un projecte d'intervenció socioeducativa adequat a les necessitats del col·lectiu al qual s'adreça, en el marc de les finalitats i prioritats pedagògiques del centre de pràctiques.
2. L'aprofundiment en el coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius als quals s'atén i s'educa.
3. L'observació i la reflexió més sistemàtica de la pràctica educativa del centre i de la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant.

Les *Pràctiques II* es duran a terme en un centre o institució que pertanyi a algun dels tres àmbits d'actuació de l'educació social que estableix el reial Decret 1420/1991:

- a. Animació sociocultural i educació en el temps lliure.
- b. Educació de les persones adultes i estructures educatives al llarg de la vida.
- c. Educació especialitzada.

En principi l'estudiant haurà de realitzar les Pràctiques II en un centre diferent del de les Pràctiques I, tot i que pot pertànyer al mateix àmbit d'actuació.

En tractar-se de les segones pràctiques que els estudiants realitzen en un centre, servei o institució d'educació social, durant aquest període l'estudiant haurà de tenir l'ocasió d'aprofundir en algun aspecte o de realitzar un projecte d'intervenció més específic, degudament planificat, aplicat i valorat pel propi estudiant, sota la tutela del tutor del centre.

OBJECTIUS:

1. Conèixer de prop el treball educatiu que es duu a terme en el centre de pràctiques i participar-hi activament sota la tutela del tutor del centre.
2. Aprofundir en el coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius atesos en un dels àmbits d'actuació de l'educació social.
3. Observar la pràctica educativa i fer una proposta d'intervenció socioeducativa en un àmbit d'actuació de l'educació social, aplicar-la i avaluar-la.
4. Reflexionar de forma sistemàtica sobre la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant en el centre.

PLA DE TREBALL:

Els objectius més concrets –o tasques a realitzar per l'estudiant durant les pràctiques– variaran en funció de les característiques del centre. Aquests objectius o tasques concretes s'acordaran durant els primers dies de l'estada de pràctiques pel tutor o la tutora del centre, l'estudiant en pràctiques i el tutor o tutora de la Universitat.

Aquestes tasques s'especificaran en un document, una còpia del qual es lliurarà a cada una de les parts (el tutor del centre de pràctiques, l'estudiant i el tutor de la Universitat).

Un element important de les *Pràctiques II* serà el *Projecte d'Intervenció Socioeducativa* que l'estudiant haurà de dissenyar, aplicar i valorar, sota la tutela del seu tutor del centre, d'acord amb les necessitats educatives de les persones a les quals s'adreça i les finalitats i prioritats pedagògiques del centre.

Un altre aspecte important serà la reflexió que l'estudiant haurà d'anar fent durant el període de pràctiques sobre la realitat social i cultural dels educands atesos en el centre, sobre la pràctica educativa que s'hi duu a terme i sobre la seva pròpia pràctica com a estudiant. Aquesta reflexió quedarà recollida de forma sistemàtica en el *Diari de Camp* de les pràctiques.

Al final del període de pràctiques i dins del termini establert, l'estudiant lliurarà al tutor de la Universitat la *Memòria de Pràctiques II*. Aquesta memòria haurà d'incloure els següents apartats:

- Anàlisi de l'entorn de la institució de pràctiques.
- Anàlisi de la institució de pràctiques.
- Estudi del grup o persones a les quals s'atén en aquesta institució.
- Descripció, posada en pràctica i avaluació del projecte d'intervenció socioeducativa que haurà dut a terme durant el període de pràctiques.
- Valoració general de les pràctiques i del procés d'aprenentatge realitzat

TEMPORALITZACIÓ:

- El nombre total d'hores de pràctiques II al centre és de 180, distribuïdes de la forma següent: 1) Període intensiu: Període de 7 setmanes entre els mesos de gener i febrer en què l'estudiant ha de realitzar al voltant de 140 hores al centre per conèixer la realitat del centre, servei o institució; 2) Període setmanal: Estada setmanal al centre (divendres) en què l'estudiant farà les 40 hores restants, de març a maig, per poder dur a terme el Projecte d'Intervenció Socioeducativa. De tota manera, el total d'hores i l'horari de pràctiques (la distribució de les hores de pràctiques durant la setmana i durant tot el període de pràctiques) variarà en funció de les característiques i necessitats del centre, a les quals s'adaptarà l'estudiant que hi faci les pràctiques.
- La resta d'hores de treball de l'estudiant serviran per fer el diari de camp, assistir a les tutories individuals amb el tutor del centre, realitzar entrevistes per conèixer més a fons la realitat social i cultural del centre i cercar material per a l'elaboració del projecte d'intervenció socioeducativa.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés

- L'assistència al centre durant els dos períodes establerts (intensiu i setmanal) i l'assistència a reunions i a altres activitats de la institució, sempre i quan aquesta ho autoritzi.
- El procés de presa de decisions planificació i realització del Projecte d'Intervenció Educativa.
- L'assistència a les sessions de formació de pràctiques i les tutories amb el professor tutor durant els dos períodes establerts (intensiu i setmanal).
- El procés d'elaboració del Diari de Camp i dels apartats de la Memòria de Pràctiques, que cal presentar al professor tutor dins dels terminis acordats.

Avaluació de resultats:

– Per a la determinació de la nota final –que serà posada pel professor tutor– es valorarà el grau d'assoliment dels objectius generals de les Pràctiques II, a partir de:

1. L'informe del tutor del centre –que haurà de ser positiu– confirmat en l'entrevista i visita al centre.
2. L'intercanvi d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.
3. El disseny, la posada en pràctica i l'avaluació del Projecte d'Intervenció Socioeducativa.
4. El Diari de Camp i la Memòria de Pràctiques.

Des del curs 2006-07, i per aprovació de la Comissió Acadèmica de la UVic, l'assignatura de Pràctiques II d'Educació Social és anual i té una única convocatòria al mes de juny.

Programes d' Animació Sociocultural

Crèdits: 6 (5 ECTS) **Curs:** 3r.

Professor/a: Joan Vera i Saucedo

Quadrimestre: Primer. **Troncal**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Conèixer el marc teòric que fonamenta el treball educatiu de l'animació sociocultural (ASC).
- Adquirir i valorar les diferents estratègies metodològiques de l'animació sociocultural.
- Analitzar diferents experiències d'animació sociocultural i conèixer els recursos existents.
- Aprendre a dissenyar un programa d'animació sociocultural.
- Prendre consciència de les contradiccions de l'ASC.

CONTINGUTS:

1. Què és i què pretén l'animació sociocultural (ASC).
 - Diferents conceptes d'animació sociocultural.
 - El concepte de cultura.
 - El concepte d'animació
2. El marc legal.
3. La funció social i la funció cultural de l'ASC.
4. Els actors de l'animació sociocultural.
5. La funció d'animador/a sociocultural i el paper de l'educador/a social.
6. Models d'intervenció en animació sociocultural.
7. Planificació i disseny de programes d'ASC.
8. La participació ciutadana i els moviments socials.

METODOLOGIA:

L'assignatura s'estructura a partir de:

- **Les sessions de classe.** Introducció del tema per part del professor; presentació d'experiències d'animació sociocultural, lectura i comentaris d'articles i documents, projecció de vídeos, treball en petits grups i debats a classe. S'organitzaran xerrades amb persones que intervenen en programes d'animació sociocultural.
- **Les sessions de treball dirigit** consisteixen en l'anàlisi de diferents experiències d'animació sociocultural, estudi de casos i el treball de grup.
- **La sessió de tutoria individual** és un espai per comentar les lectures recomanades, fer el seguiment dels aprenentatges realitzats, avaluar el ritme de l'assignatura, i avaluar els continguts que treballem a classe.
- **Es valorarà** la participació en activitats relacionades amb l'animació sociocultural.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- La tutoria individual
- Les tutories de grup per fer el seguiment del treball

Avaluació de resultats:

- El treball individual o de grup –anàlisi o disseny d'un projecte d'animació sociocultural– (45%)

- Els comentaris de text, anàlisi de documents i estudi de casos (35%)
- Es valorarà la iniciativa personal: participació a classe, visites a experiències d'ASC, lectura de la bibliografia recomanada (20%)

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Aguilar, M. J. *Como animar un grupo*. Mèxic: El Ateneo, 1991.
- Araguren, Luis A. *Ética en común*. Plataforma para la promoción del voluntariado en España.
- Besnard, P. *L'animador sociocultural*. Barcelona: Pleniluni, 1994.
- Bonal, R. *La pedagogia al carrer. Teoria i pràctica de l'educador de carrer*. Barcelona: Editorial Claret, 1991.
- Caritas Española. *Tercer Sector*. Documentació Social. 1996
- Froufe, S. *Técnicas de grupo en animación comunitaria*. Salamanca: Amaru, 1998.
- Gelpi, Ettore. *Identidades, conflictos y educación de adultos*. Colección Diálogos y Universidad.
- Navarro, Sílvia. *Redes sociales y construcción comunitaria*. Editorial CCS, 2004
- Pérez, G. *Modelos de investigación cualitativa en educación social y animación sociocultural*. Madrid: Narcea, 2000.
- Roig, M. (coordinadora). *Treball comunitari. Aspectes polítics i tècnics*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1987.
- Sánchez M. *La participación. Metodología y práctica*. Madrid: Editorial Popular, 1991.
- Sánchez, J. (coordinador) *Participació ciutadana i govern local: els Consells ciutadans*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill i Editorial Mediterrània, 2000.
- Schnapper, D. *¿Qué és ciutadania?*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Trilla, J. *Otras educaciones. Animación sociocultural, formación de adultos y ciudad educativa*. Barcelona: Anthropos, 1993.
- Úcar, X. *La animación sociocultural*. Barcelona: Ceac. Pedagogia Social, 1992.
- Ucar, X. *El teatro en la animación sociocultural*. Madrid: Diagrama, 1992.
- Unesco Ediciones. *Informe Mundial sobre la cultura 2000-2001*. Madrid, 2001
- Ventosa, Victor J. *Desarrollo y evaluación de proyectos socioculturales*. Editorial CCS, 2001

Bibliografia complementària:

- Caritas Española. *Interculturalidad*. Documentación social. 1994.
- Comas, M.; Funes, J. *Educadores i educadors de carrer: de l'opció ideològica a l'opció tecnicometodològica*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill –Finestra Oberta núm 20–, 2001.
- Costa, M.; López, E. *Manual del educador social 1y 2*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales, 1991.
- Font, T; Allepuz, R. *Per una globalització més justa. Parlem?* Barcelona: Justícia i Pau, 2002
- Imbernón, F. (coordinador) *La educación en el siglo XXI. Los retos de futuro inmediato*. Barcelona: Graó editorial. Biblioteca de Aula, 1999.
- Marchioni, M. *Planificación social y organización de la comunidad*. Madrid: Editorial Popular, 1985.
- Petrus, A. (coordinador) *Pedagogia social*. Barcelona: Ariel Educación, 1998.
- Gutierrez, L. *Métodos para la animación sociocultural*. Madrid: Editorial CCS, 1997.
- Sanchez, M. *Metodología y práctica de la participación*. Madrid: Editorial Popular, 1986.
- Villasante, T. *Prácticas locales de creatividad social*. Madrid: EL Viejo Topo, 2001.
- Zamora, A. *Recursos lúdico-festivos*. Madrid: Editorial CCs, 1993.

Formació Ocupacional

Crèdits: 6 (5 ECTS) **Curs:** 3r

Professora: Pilar Prat i Viñolas

Quadrimestre: Segon. **Obligatòria**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

INTRODUCCIÓ:

La formació s'ha convertit, en el context actual, en el mitjà per accedir a una feina, millorar-la o canviar-la, i en una font de riquesa no només acadèmica i laboral, sinó personal i social (per exemple, conèixer altres persones que treballen o volen treballar en el mateix àmbit professional). En l'assignatura es farà un repàs de les característiques específiques de la formació ocupacional, en aquest procés de construcció d'una identitat professional i ocupacional per a la inserció i/o la reinserció laboral de les persones.

OBJECTIUS:

- Conèixer el paper i la necessitat de la formació pel treball.
- Reconèixer els diferents organismes que gestionen la formació ocupacional.
- Conèixer algunes mesures per facilitar la transició al mercat de treball.
- Valorar les perspectives de treball professional en aquest àmbit.

CONTINGUTS:

1. La formació

- 1.1. El sistema educatiu i les lleis que el regulen.
- 1.2. La formació professional reglada. Els cicles formatius.
- 1.3. Orientació i formació.

2. El mercat de treball: característiques i problemàtiques

- 2.1. Característiques del mercat de treball. L'ocupació i l'atur.
- 2.2. Precarietat social laboral.

3. Les competències i la legislació en l'àmbit de la formació professional.

- 3.1. El context europeu de la formació.
 - 3.1.1. Els nivells de competència.
- 3.2. La formació professional a nivell estatal espanyol.
 - 3.2.1. La qualificació i la competència professional.
 - 3.2.2. La llei de les qualificacions i el catàleg de títols de formació professional i els certificats de professionalitat.
- 3.3. Les competències en l'àmbit català.
 - 3.3.1. Els centres de formació i la qualitat.

4. La transició a la vida activa. Mesures d'actuació pel foment de l'ocupació

- 4.1. Estratègies d'inserció laboral i comunitària.
 - 4.1.1. Els intermediaris en el mercat de treball.
 - 4.1.2. Les tècniques de recerca de feina com a complementàries a la formació.
- 4.2. El paper de les noves tecnologies. Teleformació i teletreball.
- 4.3. Informació professional.

5. Experiències i programes de formació ocupacional.

METODOLOGIA:

La dinàmica de l'assignatura demana un alt grau de responsabilitat de l'alumnat en el seu aprenentatge, per a la qual cosa es faran diferents tipus de sessions:

- *Sessions de Classe Presencial*: Introducció de temes, orientació dels continguts, seminaris de treball, etc. En aquestes sessions hi haurà un treball impulsat per la professora a partir de textos, vídeos, exposicions, conferències... Dues hores setmanals.
- *Sessions de Treball Dirigit*: Realització d'un treball en grup i el seu seguiment virtual i/o presencial del treball grupal, així com activitats individuals i/o col·lectives presencials i no presencials (de recerca d'informació, treball cooperatiu i/o individualitzat...). En aquest cas hi ha un paper actiu de l'alumnat en el procés d'aprenentatge a partir d'activitats pràctiques sobre temes de l'assignatura. Una hora i mitja setmanal.
- *Tutories i consultes*: És obligatòria una trobada mínima durant el quadrimestre respecte el procés formatiu realitzat. No obstant, l'alumnat pot sol·licitar-ne les que cregui oportunes.

PLA DE TREBALL:

A l'inici de curs es detallaran els diversos Plans de Treball que s'hauran de desenvolupar (de durada aproximada 2/3 setmanes), i que inclouen les sessions de classe presencial i les de treball dirigit que es realitzaran en les sessions següents. En l'organització horària setmanal es contemplarà un espai de temps pel desenvolupament de les diverses activitats a desenvolupar en aquests Plans.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- *Activitats individuals i/o col·lectives*: seguiment del procés a partir de la presentació dels resultats per escrit (treballs, posters, anàlisi de textos...), presentacions orals col·lectives (debats, col·loquis...) i/o individualitzades (tutories personalitzades...).
- *Treball de grup*: seguiment i orientació dels continguts.

Avaluació de resultats:

- Realització d'una *prova d'avaluació individual* al final del quadrimestre de reflexió sobre els diferents aspectes treballats a classe o a partir de les activitats presencials i virtuals. Es pot realitzar amb els materials que s'hagin anat treballant durant el curs.
- Realització d'un *treball de grup* durant el quadrimestre a partir de l'anàlisi de les problemàtiques específiques d'un col·lectiu (a determinar a partir dels interessos de les persones membres del grup) de cara a la seva inserció professional i la tasca d'orientació professional a emprendre. Aquest treball s'exposarà a final de quadrimestre en una sessió específica d'intercanvi de resultats dels diferents treballs que s'hagin desenvolupat durant el curs.
- La nota final, per tant, serà la suma dels següents aspectes:

Activitats realitzades durant el quadrimestre	20%
Treball realitzat en grup:	50%
Prova d'avaluació:	30%

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Adame, M.T. (coord.). *Orientació per a la inserció sociolaboral dels joves: Recull d'experiències i materials*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 1999.
- Alcaide, M.; González, M i Flórez, I. *Mercado de trabajo, reclutamiento y formación en España*. Madrid: Pirámide, 1996.
- Álvarez, M. *Orientación profesional*. Barcelona: Cedecs, 1995.
- Arnaiz, P.; Guerrero, C. *Discapacidad psíquica: formación y empleo*. Archidona: Aljibe, 1999.
- Del Pozo, I. *Formación de formadores*. Madrid: Pirámide, 1997.
- Ferrández, A., Tejada, J.; Jurado, P.; Navío, A. I Ruiz, C. *El formador de formación profesional ocupacional*. Barcelona: Octaedro, Grupo CIFO, 2000.
- Gairín, J., Ferrández, A.; Tejada, J. i Navío, A. (coords.). *Formación para el empleo*. Bellaterra, 1996.

- Jiménez, B. *Claves para comprender la formación profesional en Europa y en España*. Barcelona: EUB, 1996.
- La formació professional i les transformacions socials i econòmiques*. Actes de les XIV Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans. Mataró, 1999.
- Pérez-Díaz, V.; Rodríguez, J.C. *La educación profesional en España*. Madrid: Fundación Santillana, 2002.
- Puchol, Ll. *Reorientación de carreras profesionales*. Madrid: Esic, 1994.
- Riart, J. *Elegir una profesión. Proceso de reflexión para elegir bien una profesión*. Barcelona: PPU, 1996.
- Rodríguez Moreno, M.L. *El mundo del trabajo y las funciones del orientador*. Barcelona: Barcanova, 1992.
- Salvà, F.; Pons, C.; Morell, A. *Proyectos de inserción sociolaboral y economía social. Descripción, análisis y propuestas para la intervención*. Madrid: Ed. Popular, 2000.
- Vaillant, D.; Marcelona, C. *Las tareas del foramdor*. Archidona: Aljibe, 2001.

Bibliografia complementària:

- Bermejo, B.; Domínguez, G. i Morales, J.A. (coords.). *Formación profesional ocupacional de un futuro inmediato*. Sevilla: Universidad de Sevilla, Grupo de Investigación Didáctica, 1996.
- Diputació de Barcelona. *La formació a Catalunya en el canvi de segle*. Barcelona, 1998.
- Escobedo, A. *Els nous filons d'ocupació i els joves: reptes i possibilitats de futur*. Barcelona: Cirem, Espais de reflexió n. 2, 2000.
- Filella, G. (coord.). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal. Models d'orientació*. Lleida: Pagès Editors, 1999.
- Montané, J. *Orientación ocupacional*. Barcelona: Ceac, 1993.
- Poal, G. *Entrar, quedarse, avanzar*. Madrid: Siglo XXI 1993.
- Revista *Educar*, n. 20.